

ਸੁਖਵੀਰ ਤੇਰੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬੜੀਆਂ ਹੀ
ਬੇਰਹਿਮ ਨੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਇਹਨਾਂ ਹੱਥੋਂ
ਮਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਸੱਚੀਂ ।

...ਅਨਿਲ ਆਦਮ

ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ
ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ
ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਡਰਾਮਾ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ
ਆਪ ਕਰੀਏ ਤਾਂ
ਰੱਬ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ

...ਸੁਹੇ ਅੱਖਰ

Punjabi Sahit Publication

Balian, Sangrur (148001)

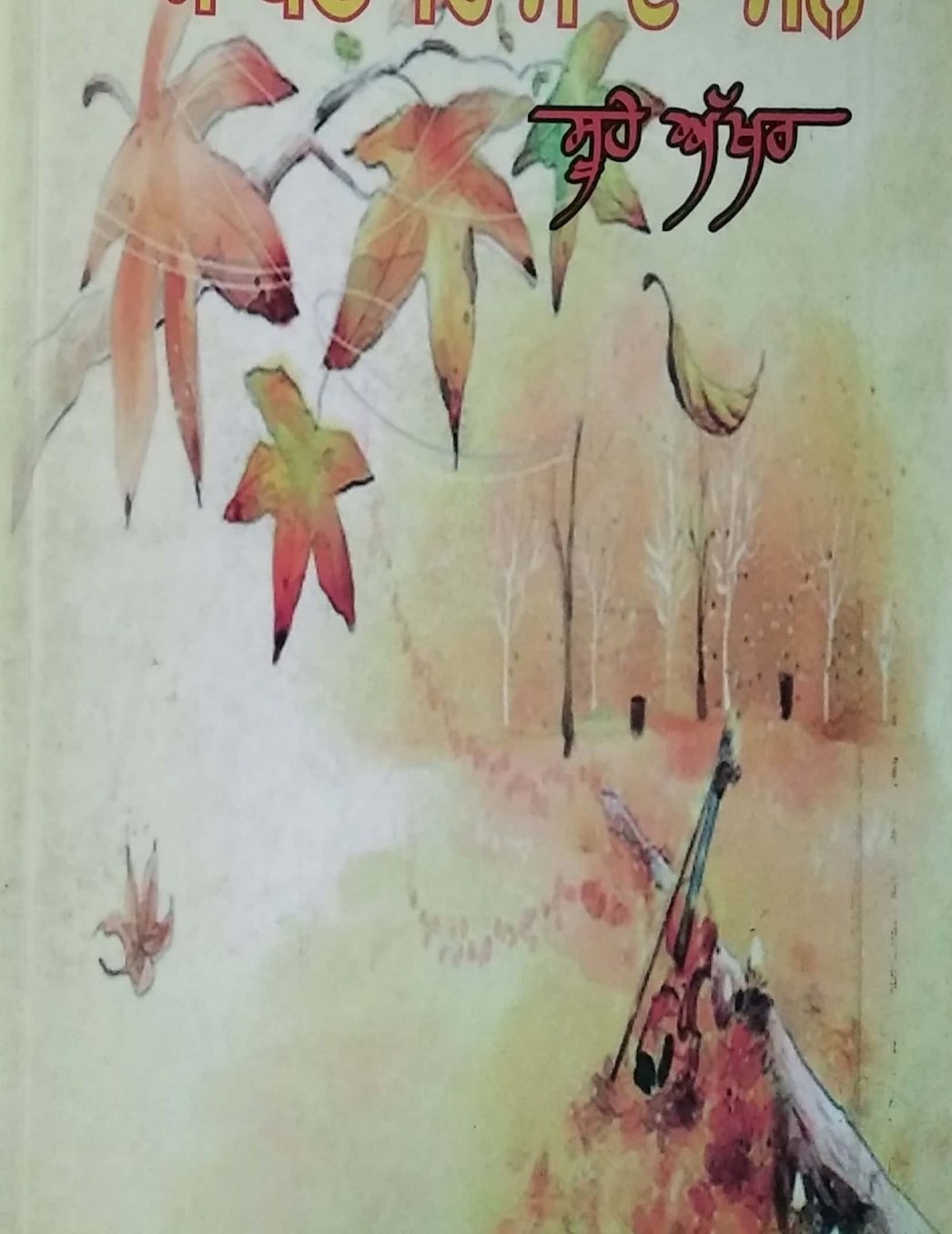
Mob. 80548-69313, 98154-48958

E-mail. Punjabisahitpublication@gmail.com

ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੰਨ

ਸੁਹੇ ਅੱਖਰ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਬਣਨ 'ਤੇ
ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਲੱਗੇ ਹਨ...

ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੰਨ

(ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)

ਸੂਰੇ ਅੱਖਰ

ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੇ ਪਰਬਤ ਤੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਜੰਮੀ ਬਰਫ਼ ਜਦੋਂ
ਪਿਘਲਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਨਿੱਕੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਨਦੀਆਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬਣ
ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਵਹਿ ਝੁਰਦੇ ਨੇ। ਸੁਖਵੀਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸਰਲ ਹੈ, ਸਹਿਜ
ਹੈ, ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤ, ਸਹਿਜ ਵਹਾਅ ਕਦੋਂ ਹੜ 'ਚ
ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਧਰਤ, ਅਗਨ, ਮਨੁੱਖ, ਮਨ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ
ਨਿੱਕਸੁੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਸਮੇਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।
ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਤੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ...ਚਿੰਦਗੀ ਵੀ ਤਾਂ
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ।

ਅਨਿਲ ਆਦਮ
02.06.2015

ਮੈਂ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਬੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਲੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੇਜ ਸੂਹੇ ਅੱਖਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਕਵਿਤਾ 56,000 ਭੇਣਾਂ, ਭਰਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੇਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸਭ ਕੁਝ ਸੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਬਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਤੂੰ ਬਰਨਾਲੇ ਨਾ ਆਵੀਂ...

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲਦਾ ਹੈ
ਆਦਮੀ ਲਈ
ਔਰਤ ਦੇ ਅਰਥ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਔਰਤ ਲਈ
ਆਦਮੀ ਦੇ ਅਰਥ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਬਿਸਤਰ ਫਿਰ
ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ
ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ
ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਉਨੀਂਦਰੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ
ਆਰਾਮ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਖੋਜਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ

ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ
ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ
ਇੱਕ ਨੂੰਹ ਅਤੇ ਸੱਸ ਵਿਚਾਲੇ ਫਸਿਆ ਆਦਮੀ
ਕਿਵੇਂ ਸਲਾਮਤ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਭੈਣ
ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ
ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੀ ਨਣਦ ਕਿਉਂ ਲਗਦੀ ਹੈ ?

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਗਿਆ ਸੀ ਮੈਂ
ਬੱਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ
ਕੁਝ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਕੁਝ ਜਾਣੇ ਪਹਿਚਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਰਗੀਆਂ
ਕੁਝ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੀ ਓਪਰੀਆਂ
ਜਿਵੇਂ ਸੱਤ-ਬੇਗਾਨੇ ਹੋਣ
ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ
ਇੱਕ ਸਫ਼ਰ ਚਲਦਾ ਹੈ
ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ
ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ

ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਮੈਂ
ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਮੱਖੀਆਂ ਹਨ
ਪਰ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ
ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚਲੇ ਬੰਦ ਘਰ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਮੱਖੀ ਦੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ
ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਬੇਟੀ ਰੋਲਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ
ਪਾਪਾ ਓਹ ਮੱਖੀ, ਪਾਪਾ ਇਹ ਮੱਖੀ
ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ
ਇਹ ਵੀ ਰੱਬ ਦਾ ਜੀਅ ਹੈ
ਆਪਾਂ ਪੰਜ ਮਨੁੱਖ ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ
ਇੱਕ ਮੱਖੀ ਨੂੰ ਵੀ ਰਹਿਣ ਦਿਓ
ਕਿਰਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਹਿਣ ਦਿਓ
ਕਿਰਲੀਆਂ ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ ?

ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ
ਇਹ ਧਰਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ
ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ
ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਦਾਤ ਨਾਲ ਸਾਗ ਕੱਟ ਰਹੀ ਹੈ
ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਗ
ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿਗਦਾ ਹੈ
ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਇਹ ਸਵਾਦ ਬਣੇਗਾ

ਇਸ ਘਰ ਵੱਲ ਆਉਂਦਿਆਂ
ਭੀੜੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹਾਂ
ਸਵੇਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ
ਘਰਾਂ ਚੋਂ ਡੁੱਲ੍ਹਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸਾਫ਼ ਸੁਣਦੀ ਹੈ
ਇੱਕ ਘਰੋਂ ਪਰੋਠਿਆਂ ਦੀ ਮਹਿਕ
ਗਲੀ ਤੱਕ ਆ ਰਹੀ ਹੈ
ਸਵੇਰੇ ਕਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈ ਪਿੰਡ ਦੀ, ਇੱਕ ਦਮ ਸ਼ਾਂਤ

ਏਧਰ ਜਾਂਦਿਆਂ
ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਮੈਂ
ਬਰਨਾਲੇ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹਾਂ
ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਘਰ ਹੈ
ਸਾਡੀ ਭੂਆ ਦੀ ਕੁੜੀ ਵਿਆਹੀ ਹੈ ਇੱਥੇ
ਬੱਸ ਦੇ ਇੱਥੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਹੀ
ਮੇਰਾ ਗਲਾ ਭਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਅੱਖਾਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਹੁਣ ਘਰ ਹੀ ਹੈ
ਭੂਆ ਦੀ ਕੁੜੀ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ

ਉਸ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਸਹੁਰੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਉਸ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦੇ ਕੇ
ਵਿਆਹ ਦੇ ਇਹ ਵੀ ਅਰਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਉਹ ਹੁਣ
ਆਪਣੇ ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਲੋਕ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਕਿੰਨੇ ਅਣਜਾਣ ਲੋਕ ਹਨ
ਕੱਖ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਕੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?
ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਉੱਥੇ ਘਰ ਬਣਨ ਲਗਦੇ ਹਨ

ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਬੱਸ ਏਧਰੋਂ ਨਾ ਹੀ ਲੰਘੇ
ਬਰਨਾਲੇ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ
ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ
ਏਧਰ ਜਾਣ ਲਈ
ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਲੰਘਣਾ ਔਖਾ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਏਧਰ ਕਦੇ ਨਾ ਆਵਾਂ
ਮਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਬੱਸ ਇਹੋ ਆਖਦਾ ਹੈ
“ ਤੂੰ ਬਰਨਾਲੇ ਨਾ ਆਵੀਂ ”

ਇਹ ਦੂਜੀ ਕਵਿਤਾ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ:-

ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿਸੇ ਦਾ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਘਰ ਹੋਵੇ
ਕਿ ਆਪਣਾ ਹੀ ਘਰ ਹੁੰਦਿਆਂ
ਘਰ ਆਉਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਾ ਕਰੇ
ਅਤੇ

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿ:-

'ਤੇ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਣਾ
ਜਿਵੇਂ ਹੰਭੇ-ਹਾਰੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਘਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ
ਤਾਂ ਬਸ
ਐਵੇਂ ਹੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ

ਘਰ ਕਿਸ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?

ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ
ਔਰਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ
ਕੱਪੜੇ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ
ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਬਿਨਾਂ ਕੁੰਡੀ ਲਗਾਏ
ਬਾਥਰੂਮ ਵਿੱਚ ਨਹਾ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਬੱਚੇ ਨੰਗੇ ਭੱਜ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਪਤਨੀ ਨਹਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ

ਕੱਪੜੇ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ
ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਆਦਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਲਈ
ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
'ਤੇ ਘਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਕੋਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਬੱਚੇ ਸਮਾਨ ਤੋੜ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਲਿੱਬੜੇ ਹੋਏ ਪੈਰ ਲੈ ਕੇ
ਸੋਫ਼ਿਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਬਿਸਤਰ ਤੇ ਚਾਹ ਡੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ
ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ
ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਖੋਜਿਆ ਹੈ
ਉਹ ਮਾਂ ਹੈ
'ਤੇ ਘਰ ਨੂੰ ਪਰਤਦਿਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ
ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਗਲਤੀਆਂ
ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਇੱਥੇ ਢਕ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਲਾਬੀ ਵਿੱਚ ਤੁਰਦਿਆਂ
ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ
ਘਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਪਰ ਦਲਬੀਰ ਆਖਦਾ ਹੈ
ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
'ਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਹੰਭ ਹਾਰ ਕੇ
ਬਿਨਾਂ ਰਸਤਾ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆਂ
ਪਰਤ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ

ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਘਰ ਹੈ
 ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਦਿੱਕਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
 ਬੱਚੇ ਗੰਦ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ
 ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰ ਆ ਵੜਦੇ ਸਨ
 ਬਿਨਾਂ ਪਾਏ-ਦਾਨ ਤੇ ਪੈਰ ਪੁੰਝਿਆਂ
 ਥੱਕ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਦਿਆਂ
 ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸ਼ੋਰ
 ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼
 ਚੈਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ
 ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਤਰਸ ਗਏ ਸਾਂ

ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰ ਗਏ ਨੇ ਕੰਮੀਂ
 ਧੀਆਂ ਵਿਆਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੇ
 ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਸ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
 ਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
 'ਤੇ ਸੁੰਨ-ਸਾਨ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ
 ਬੁੱਢਿਆਂ ਕੋਲ ਕੋਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਗਿਣਾਉਣ ਲਗਦੇ ਹਨ
 ਜਾਂ ਰੋਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
 ਆਪਣਾ ਅਗਲਾ-ਪਿਛਲਾ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਸਫ਼ਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ
 ਪਰ ਇਸ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ
 ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਗਰਦ ਜੰਮਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ
 ਜੋ ਸੌਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ

ਅਜ਼ੀਬ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਘਰ
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ
 ਜਦੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਿੜਕਦੇ ਹਨ
 ਘਰ ਉੱਜੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਭਾਵੇਂ ਕੰਧਾਂ ਸਾਬਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ

ਅਸੀਂ ਸੌਂ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ
 ਘਰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਜਾਗਦੇ ਹਨ
 ਸਾਨੂੰ ਸਾਂਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਸੁੱਤਿਆਂ, ਜਾਗਦਿਆਂ

ਅਕਸਰ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੁਰ ਗਿਆਂ ਨੂੰ
 ਕੰਧਾਂ ਤਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
 ਵਸਤੂਆਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
 ਪਰ ਘਰ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
 'ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
 ਘਰ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਕਦੇ ਕਦੇ ਘਰ ਬਦਲਦੇ ਹਨ
 ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਦਲਦੇ ਹਨ
 ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਸੰਘੀ ਨੱਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
 ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਬਦਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
 ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਿੜਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਫਿਰ ਘਰ, ਘਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
 ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਵੱਢ ਖਾਣ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ

ਸਦੀਆਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ
 ਯੁਗ ਬਦਲਦੇ ਹਨ
 ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ
 ਖੁਦਾਈ ਚੋਂ ਘਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ
 ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਤੁਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
 ਘਰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹਨ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ
 ਤੇ ਘਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
 ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ
 ਘਰ ਕਿਸ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

“ਫਰੇਜ਼ਰ ਵਗਦਾ ਰਿਹਾ” ਵੈਸੇ ਇਹ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ।
ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੀ ਸਬੰਧ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ
ਨਾਮ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ।

ਫਰੇਜ਼ਰ ਵਗਦਾ ਰਿਹਾ

ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਨਿੱਜੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ
ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਡਰਾਮਾ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ
ਆਪ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਰੱਬ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਮੇਰੇ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ
ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
ਬੁੱਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦੇ ਹਨ
ਤੇ ਫਿਰ ਕੌਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਸ਼ਬਦ ਬੇਜਾਨ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੁਝੀ ਨੇ ਵੀ ਆਖਿਆ ਸੀ
ਤੂੰ ਬੋਲਦਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈਂ
ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ
ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ
ਮੇਰਾ ਮਨ ਬੋਲਣ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਬੋਲਦਾ ਹੈ
ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੁਣਦਾ ਹੈ
ਕੋਈ ਸ਼ਾਇਰ ਬੋਲਦਾ ਹੈ
ਸਮਾਜ ਸੁਣਦਾ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੰਤ ਬੋਲਦਾ ਹੈ

ਤਾਂ ਸਦੀਆਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ
ਤੇ ਮੈਂ
ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਬੋਲਾਂਗਾ
ਕੰਧਾਂ ਵੀ ਸੁਣਨਗੀਆਂ

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਹੈ
ਕਾਬਲ ਲੋਕ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਕਲਮ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ
ਕਾਬਲ ਲੋਕ ਤਾਂ
ਸੂਈ ਨਾਲ ਖੂਹ ਪੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ

ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਰ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ
ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਤੇ ਤੂੰ
ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ
ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤੈਨੂੰ
ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ
ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ
ਮੇਰਾ ਮਨ ਬੋਲਣ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੈਨੂੰ
ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਜਗਦੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
ਸੂਰਜ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਕੌਣ ਕਹਿਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਉੱਠੋ ਖਿੜਕੀਆਂ ਖੋਲੋ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲੋ
ਸਭ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਵੇਗਾ
ਸਭ ਰੋਸ਼ਨ-ਰੋਸ਼ਨ ਕਰ ਜਾਵੇਗਾ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇ ਤਾਂਘ ਚਾਨਣ ਦੀ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਜਲਵਾ ਨੂਰ ਦਾ
ਉਹ ਆਪੇ ਖਿੜਕੀਆਂ ਖੋਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ

ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਕੁਝ ਚਾਨਣ ਹੈ
ਉੱਥੇ ਵੀ ਦੀਵੇ ਜਗਦੇ ਹਨ
ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਹਨੇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਜੁਗਨੂਆਂ ਵਰਗਾ ਹੈ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚਾਨਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ
ਇੱਕ ਸੂਰਜ ਸੀ
ਤੂੰ ਉਸ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰ ਲਈ
ਦੁਨਿਆਵੀ ਜਿਹੀ ਬਣ
ਬੱਸ ਇੱਕ ਦੀਵੇ ਦੀ ਲੋਅ ਨੂੰ ਤੱਕਦੀ ਰਹੀ
ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਕੀਤਾ
ਜੋ ਸਭ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਤੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ
ਲੋਕ ਦੀਵਿਆਂ ਦੇ ਲਾਡ ਵਿੱਚ
ਸੂਰਜਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੀਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ
ਸੀਸ਼ੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਔਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਮੂੰਹ
ਪੁੱਠਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ

ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਂ
ਮੈਂ ਬੜਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਵਾਂਗਾ

ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਮੈਥੋਂ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਹੀ ਤਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਕਵਿਤਾ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਬੀਜ ਬਣ ਕੇ
ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਉੱਗ ਆਉਂਦੇ ਹਨ
ਕਵਿਤਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਬਿਨਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਤਾਂ
ਸ਼ਬਦ ਕਦੇ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਭਾਵੇਂ ਉਹ
ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹੋਣ

ਸ਼ਬਦ ਅੱਥਰੂਆਂ ਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ
ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਲਹੂ ਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ
ਕਵਿਤਾ ਬਣਦੇ ਹਨ

ਤੇ ਤੂੰ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ
ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ
ਫਰੇਜ਼ਰ ਵਗਦਾ ਰਿਹਾ
ਫਰੇਜ਼ਰ ਇੱਕ ਦਰਿਆ ਹੈ
ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ
ਪੂਰੀ ਕੁਦਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵੇਖਿਆ
ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਫਰੇਜ਼ਰ ਵਗਦਾ ਹੈ
ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਦਰਿਆ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਤੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੀ
ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਜੂਠਾ ਪਾਣੀ
ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਸੱਚੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਘੁਲ ਗਿਆ ਸੀ
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ
ਤੂੰ ਚਲੀ ਗਈ
ਸਫ਼ਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੈ

ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਫਰੇਜ਼ਰ
ਅੱਜ ਵੀ ਉਡੀਕਦਾ ਹੈ
ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹੈ

ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਲਖ ਮਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ
ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜੇ ਤੇਰਾ ਪੱਲਾ ਮੈਲਾ ਹੋਵੇ
ਇਸ ਵਿੱਚ ਧੋ ਲਵੀਂ

ਤੇਨੂੰ ਫਰੇਜ਼ਰ ਉਡੀਕਦਾ ਹੈ
ਕਦੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਲਮਕਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਵੀਂ
ਆਪਣਾ ਸੋਹਣਾ ਮੂੰਹ ਧੋ ਲਵੀਂ
ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਘੱਲ ਦੇਵੀਂ

ਕਦੇ ਕਦੇ ਤਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸੱਚੀਂ
ਤੁਫਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਤੇਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਦਾ ਸਬੂਤ
ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ
ਮਨ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਤੇ ਝੱਗ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ
ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਵਗਣ ਦਾ ਝੱਲ
ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ

ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਦਰਿਆ
ਫਰੇਜ਼ਰ ਅੱਜ ਵੀ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਤੇਨੂੰ ਉਡੀਕਦਾ ਹੈ
ਭਾਵੇਂ ਤੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ
ਇਸ ਦੇ ਕੰਢੇ ਸੁੰਨੇ ਹਨ
ਪਰ ਦਰਿਆ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ
ਇਹ ਤੇਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਡੀਕਦਾ ਹੈ
ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਆਈ
ਫਰੇਜ਼ਰ ਵਗਦਾ ਰਿਹਾ ।

ਡੌਟ ਕਾਲ ਮੀ

ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ
ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ
ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕੁਝ
ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਜਾਂ ਮੈਂ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਇੱਕ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਔਰਤ
ਇੱਕ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀ ਲਈ
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ

ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਬਾਪ
ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਸਬੰਧ ਹੈ
ਇੱਕ ਕੁਰੱਖਤ ਕੁਲੈਹਣੀ ਮਾਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ
ਇੱਕ ਸਰਾਪ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਮੈਨੂੰ ਲੋਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ
ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਬੁਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ

ਮੈਂ ਫੋਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ
ਇਹ ਉਸੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਹੈ
ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਫੇਰ
ਮੈਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਪਰਤਦਾ ਹਾਂ
ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਬੋਲ
ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ
ਉੱਥੇ ਸਭ ਖਾਲੀ ਹੈ
ਗੀਤ ਹੁਣ ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਚੁੱਪ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਹੋਣਾ
ਮੁਹੱਬਤ ਚੁੱਪ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ
 ਚੁੱਪ ਉਦਾਸੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਹੈ
 ਉਦਾਸੀ ਫਿਰ ਮੌਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਗਦੀ ਹੈ
 ਤੇ ਜਦ ਮੌਨ ਸਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਮੌਕਸ਼ ਬਣਨ ਲਗਦਾ ਹੈ
 ਫਿਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ

ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਸੌਂਦਾ ਹਾਂ
 ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ
 ਆਪਣੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਬੈੱਡ-ਰੂਮ ਵਿੱਚ
 ਇਹ ਕਮਰਾ ਮੇਰਾ ਹੈ
 ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਉਦੋਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਵੀ
 ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
 ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਡਿਸਟਰਬ ਨਾ ਹੋਵਾਂ
 ਮੇਰੇ ਬੈੱਡ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਕੋਲ
 ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਇੱਕ ਫੁੱਲਦਾਨ
 ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਈਬਲ ਪਈ ਹੈ
 ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝ ਆਈਆਂ ਹਨ
 ਪਹਿਲੀ
 ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ
 ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੱਚੇ ਭੋਗਦੇ ਹਨ
 ਤੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਧੁੱਹ ਕਰਨਾ
 ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਧੁੱਹ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ

ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
 ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ
 ਉਸ ਲਈ ਚਾਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ
 ਉਸ ਦੇ ਬਰੱਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
 ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹੇ
 ਮੈਂ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ
 ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸਬੰਧ ਦਿਲ ਨਾਲ ਨਹੀਂ

ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਭਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ
 ਪਰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਮੈਥੋਂ
 ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੀ ਹੈ
 ਸਾਡੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ
 ਜੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਹੈ
 ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਵੇ

ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ
 ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
 ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ
 ਸਿਰਫ਼ ਕਵਿਤਾ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਕਦੇ-ਕਦੇ
 ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਹੈ
 ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ
 ਕਿਸੇ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਬੇਹੋਸ਼ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ
 ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਚੋਂ ਖੂਨ ਵਗਦਾ ਹੈ
 ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ

ਉਹਨਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
 ਜੋ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਲਈ
 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ
 ਇੱਕ ਦਿਨ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਕੰਮ
 ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ 'ਤੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਤੇ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਲਗਦਾ ਹਾਂ
 ਇੱਕ ਆਦਮੀ
 ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਆ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੈ
 ਮੈਨੂੰ ਫਾਰਮ ਫੜਾਉਂਦੀ ਹੈ
 “ਤੇਰਾ ਸੌ ਭਰ ਦੇ ਪੁੱਤ”
 ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਅਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਕਰਦਿਆਂ
 ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
 ਮੈਂ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਪਰਤਦਾ ਹਾਂ

ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਉਹ ਮੈਂ ਹਾਂ
ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੰਕਾਰ ਲੱਗੇ
ਪਰ ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਮਝਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ
ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਹੀ ਸੋਚੋ
ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਿਹਤਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੰਗੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਮੁਹੱਬਤ
ਜਾਂ ਸਤਿਕਾਰ
ਇਸੇ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹੈ
ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ ਕਾਲ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ
ਮੈਂ ਸੁਨੇਹੇ ਲਿਖਣੇ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਪਲੀਜ਼ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਸੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
ਡੋਟ ਕਾਲ ਮੀ ।

ਇੱਥੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਤਾਂ
ਸਿਰਫ਼
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ।
ਅਸਲ ਮੁਹੱਬਤ ਤਾਂ
ਔਰਤ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਸਤਿਕਾਰ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕਥਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਥਾ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼
ਇੱਕ ਲਾਈਨ। ਬੜੀ ਕੀਮਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਿਸ਼ੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ / ਵਰ
ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ “ਜਾ ਤੇਰੇ ਨੌਂ ਪੁੱਤਰ ਹੋਵਣ ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਪਤੀ ਤੇਰਾ
ਦਸਵਾਂ ਪੁੱਤਰ ਬਣ ਜਾਵੇ।” ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ
ਕਹਾਣੀ ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਰੇ ਵੇਦਾਂ, ਜਾਂ ਸਾਸ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਚੋਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ
ਯਾਦ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਪਾਜ਼ਿਟਿਵ ਜਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ੀ ਜਾਂ
ਸੰਤ ਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂਦਾਰ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ। ਮਾਂ ਨਾਲ
ਆਪਣਾ ਜੋ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧ ਲੱਭਣਾ ਔਖਾ ਹੈ।
ਰਿਸ਼ੀ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਤੀ ਦਾ
ਸਬੰਧ ਏਨਾ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ
ਵਿੱਚ ਏਨਾ ਬਾਰੀਕ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਠ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਹੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ
ਲੱਗੋਂ। ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਖੁੱਝ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਸਭ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਸਦਾ ਹੈ
ਪੂਰਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ
ਸਬੰਧ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੁਹੱਬਤ
ਦਾ ਅਰਥ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ- ਕੁੜੀ ਜਾਂ ਆਦਮੀ- ਔਰਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ।
ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਅਰਥ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਕੰਟੀਨਾਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕੁੜੀਆਂ ਮੁੰਡੇ
ਇਕੱਠੇ ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੁਹੱਬਤ ਬਿਸਤਰ ਤੋਂ ਰੇਪ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਕੋਈ
ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ
ਪਲੀਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ
ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇ। ਕਵਿਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚੋਂ

ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ : ਕਾਮ, ਕਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ, ਪੁੱਤ, ਧੀ, ਮਾਂ, ਮਹਿਬੂਬਾ, ਵੇਸ਼ਵਾ, ਜ਼ਹਿਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਸਾਬਣ, ਸੈਂਪੂ, ਤੇਲ, ਲੂਣ, ਧਰਮ, ਪਾਖੰਡ, ਪੂਜਾ, ਕਸਾਈਪੁਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਿਲਿਆ ਜੁਲਿਆ ਰੂਪ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰਲਾਇਆ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਅਲੱਗ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਮੁਹੱਬਤ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

ਮੁਹੱਬਤ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ
ਮੁਹੱਬਤ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਧੰਨਵਾਦ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਜਿਗਰਾ ਹੈ
ਮੁਹੱਬਤ ਫੁੱਲਾਂ ਭਰੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਵਾ ਦਾ ਲੰਘਣਾ ਹੈ
ਜੋ ਖੁਸ਼ਬੂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫੁੱਲ ਉਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਮੁਹੱਬਤ ਸਿਰਫ਼ ਤਿਆਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਮੈਂ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ
ਜਦੋਂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਇੱਕ ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ
ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ
ਇੱਕ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕਤੂਰਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਰੋਟੀ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜ ਕੇ
ਉਸ ਕਤੂਰੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਤੁਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਮੈਂ
ਮੈਡੀਕਲ ਸਟੋਰ ਤੇ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ
ਉਥੇ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ
ਆਪਣੀ ਗਰਲ ਫਰੈਂਡ ਲਈ
ਅਥਾਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਰੀਦ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਕਮਿਸਟ ਨੇ ਕਿਹਾ
“ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਗੋਲੀ ਦੇਣਾ”
ਉਸ ਨੇ ਕਮਿਸਟ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ
“ਜੇ ਦੋ ਇਕੱਠੀਆਂ ਦੇ ਦਈਏ”
ਮੈਂ ਬੋੜਾ ਝਿਜਕਿਆ
ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਵੀਰ ਗੱਲ ਸੁਣ, ਕੁੜੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ

ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਭੈਣ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਤੂੰ ਜੋ ਵੀ ਕੀਤਾ
ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਹ ਮਰ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹ ਨੂੰ
ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਵੀ ਛੁਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਜੇ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ
ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ
ਕਿ ਉਹ ਮੁਹੱਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ
ਉਹ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ
ਪਰ ਇਹ ਮੁਹੱਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਜਿਸ ਤਰਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ
ਜਿਸ ਅਪਣਤ ਨਾਲ ਮੈਂ ਭਰ ਗਿਆ ਸੀ
ਉਹ ਮੁਹੱਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ
ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹਾਂ
ਤੇ ਇਕੋ ਗੱਲ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ
ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਹਨ
ਜੋ ਸ਼ੁਗਲ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਮੁਹੱਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ
ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ
ਕਿ ਸੱਚ ਕੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਸੱਚ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਇਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ
ਔਰਤ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਪਰ ਔਰਤ ਹੋਣਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਦ ਗੋਲਡਨ ਸੈਂਡ

ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਦੇ
ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕਰ ਲੈਣਾ
ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਆਨੰਦ ਹੋਵੇ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚੇ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ
ਸਿਰ ਵਿੱਚ
ਰੇਤੇ ਦੀਆਂ ਭਰ-ਭਰ ਮੁੱਠੀਆਂ
ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਆਨੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਮਾਂ
ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਖਦੀ ਹੈ
ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕਰਨਾ
ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਆਨੰਦ ਹੋਵੇ
ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਧਰਤ ਤੇ ਮੈਂ
ਇਕੋ ਹੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਉਹ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੈ

ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ
ਅਧਿਆਤਮ ਵੀ ਆਖਦਾ ਹੈ
ਸਿਆਣੇ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ
ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੇਤੇ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹਾਂ
ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਕੀ ਸੱਚੀਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਮਿੱਟੀ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਅੜਿੱਕਾ ਹੈ
ਕਹੀਆਂ ਨਾਲ ਪੱਟਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ

ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾਲ
ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ
ਤਾਂ ਹੀ ਤੇਰੇ ਤੱਕ ਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਰੇਤੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਗੁਣ ਹੈ
ਚਿੰਬੜਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ
ਇੱਕ ਦੋ ਝਟਕਿਆਂ 'ਚ ਝੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਚੇਤੇ ਚੋਂ ਕਿਰ ਗਿਆ
ਪਰ ਤੇਰੇ ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਘੁੰਮ ਗਿਆ ਸੀ
ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ
ਤੂੰ ਝਾੜਿਆ, ਮੈਂ ਝੜ ਗਿਆ
ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਓਨਾ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ
ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਜਿੰਨੇ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ ਬੱਚੇ
ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਰੇਤੇ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਘੜੀ 'ਚ ਬਣਿਆਂ ਹਾਂ
ਮੈਨੂੰ ਆਮ ਗੱਲਾਂ ਅਜੀਬ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ
ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਸੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ
ਮੁੱਠੀਆਂ ਭਰ-ਭਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਟੀਆਂ
“ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ
ਐਡਾ ਸਬਰ ਕਿਉਂ ਹੈ ਤੇਰਾ
ਤੈਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ”
ਮੈਂ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ
ਲਾਲਚ ਮੈਨੂੰ ਫੜਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ
ਕਾਮ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ
ਬੜਾ ਸਾਝੂ ਹੋ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

“ਓ ਤੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ ?”
ਉਸ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ ਸੀ

ਉਦੋਂ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ 'ਚ ਕੁਝ ਹਿੱਲਿਆ
 ਜਿਵੇਂ ਧਿਆਨ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ
 ਮੈਂ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ
 "ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
 ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਮਿਲੇ, ਹੱਸਦਾ ਮਿਲੇ
 ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਸਬਰ ਹੋਵੇ
 ਹੋਰ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ"
 ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ
 ਅੱਖਾਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਨ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ
 ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਉਤਰਦਾ ਹਾਂ
 ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਦਾ ਹਾਂ
 ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ
 ਉਹ ਕੀ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ
 ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸੱਚੀਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ

ਇਹ ਸ਼ਾਇਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ
 ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ
 ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ
 ਉਹ ਤਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ
 ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੇ
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ
 ਕਿੰਨੇ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕ ਨੇ
 ਕਬੀਲਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ
 ਮਰੇ ਹੋਏ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਨੇ
 ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਤੱਕ ਦੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
 ਤੁਹਾਡੀ ਕਵਿਤਾ ਕਦੋਂ ਸਮਝ ਆਉਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
 ਐਵੇਂ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪੱਟ ਰਹੇ ਨੇ
 ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਰਗੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
 ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਬੰਦੇ ਵੀ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਨੇ
 ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਰੋਤੇ ਵਰਗੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
 ਜਿਸ ਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ
 ਇੱਕੋ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ, ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ
 ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

ਜਾਂ ਲੂਣ ਵਰਗੀ ਹੋਵੇ ਕਵਿਤਾ
 ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਖਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਲੋਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ
 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਭੋਰਾ ਵੀ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
 ਮੈਂ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਰੋਤੇ ਵਿੱਚ
 ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਲਿਖ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ
 'ਤੇ ਅੱਖਰ ਜਗਣ ਲਗਦੇ ਹਨ
 ਫਿਰ ਤਾਂ
 ਸੱਚੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ -ਕਦੇ ਲਗਦਾ
 ਰੋਤਾ ਤਾਂ ਸੋਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ

ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸਮਝ ਲਿਆ
 ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਇਰ ਸਮਝਦੇ ਨੇ
 ਸ਼ਾਇਰ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹਾਂ
 ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ
 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ

ਮੈਂ ਕੁਝ ਕੁ ਘੜੀਆਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
 ਜਦੋਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ
 ਕਾਮ, ਕਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ
 ਇਹ ਬਿਰਤੀਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਹਨ
 ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
 ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
 ਸੱਚੀ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
 ਬੱਸ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਿਆਂ
 ਬਿਰਤੀਆਂ ਸੁਰ 'ਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
 ਹਰ ਸਾਜ ਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਸਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਫੇਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦੇਹ-ਨਾਦ

ਮੈਂ ਬੜਾ ਬੇ-ਐਸ਼ ਆਦਮੀ ਹਾਂ
 ਕੋਈ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਹੈ
 ਇਹ ਸਭ ਮੈਂ ਪਤਨੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ
 ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ
 ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਅਜੀਬ ਹਨ
 ਸਬੰਧ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਦੇਹ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
 ਮਨ ਤੱਕ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ
 ਵੈਸੇ ਸਭ ਠੀਕ -ਠਾਕ ਚਲਦਾ ਹੈ
 ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕੋ ਨਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ
 ਦੇਹ-ਦਾਨ
 'ਤੇ ਬੱਸ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਦੇਹ- ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ
 ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਦਭੁੱਤ ਹੈ ਇੱਥੇ
 ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵੀ
 ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਿਹਾ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦਾ ਛਣਕਣਾ
 ਇੱਥੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਮਾਂ ਛਣਕਾਉਂਦੀ ਹੈ
 ਇੱਕ ਜਾਦੂ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ
 ਇੱਥੇ ਸੋਰ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ
 ਬੱਚੇ ਰੋਂਦੇ ਰੋਂਦੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ

ਲੋਕ ਧਿਆਨ ਅਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਕੁਦਰਤ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ-ਕੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ
 ਮੇਰਾ ਵੀ ਗਲ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੇ
 'ਤੇ ਮੈਂ ਧਿਆਨ-ਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਗਿਆ
 ਪੂਰੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ
 ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਇਸ ਸਮੇਂ
 ਮੈਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ
 ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ
 ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸਣ ਲਗਦਾ ਹੈ
 ਮੈਨੂੰ ਹਾਸਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

ਧਿਆਨ 'ਚੋਂ ਪਰਤਦਿਆਂ
 ਹਰ ਲੋੜ ਮਰਨ ਲਗਦੀ ਹੈ
 ਹਰ ਸੁਪਨਾ ਭੁਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਹਰ ਇੱਛਾ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
 ਹਰ ਗੀਝ ਦਫਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
 'ਤੇ ਬੱਸ ਮੁਹੱਬਤ ਬਚਦੀ ਹੈ
 ਮੈਂ ਇਸੇ ਲਈ ਆਖਦਾ ਹਾਂ
 ਮੁਹੱਬਤ ਵਿੱਚ ਪੈਣਾਂ
 ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੈਣਾਂ
 ਮੋਹ ਤੁਹਾਡਾ ਗਲ ਘੁੱਟ ਦੇਵੇਗਾ
 ਮੁਹੱਬਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖੇਗੀ
 ਪਰ ਉਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਹੋਵੇ

ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਿਆਂ ਫਿਰ ਮਨੁੱਖ ਬਣਨ ਲਗਦਾ ਹਾਂ
 ਬਿਲਕੁਲ ਆਮ ਜਿਹਾ
 ਮੈਂ ਰੇਤੇ ਦਾ ਆਦਮੀ
 ਵਕਤ ਦੇ ਹੱਥ ਚੋਂ ਕਿਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
 ਬਸ ਕੁਝ ਕੁ ਬਚਿਆ ਹਾਂ
 ਫਿਰ ਤੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਉਡੀਕਦਾ ਹਾਂ
 ਬਸ ਮੇਰਾ ਸੱਚ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣਾਂ
 ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੁਣ
 ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਟਕਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਨਜ਼ਰ ਕਿਰਦੇ ਹੋਏ ਰੇਤੇ ਤੇ ਪਵੇ
 ਇਸ ਦੇ ਕਿਣਕੇ ਜਗ ਉੱਠਣਗੇ
 ਰੇਤਾ ਸੁਨਿਹਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗੇਗਾ
 ਮੈਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਲਟ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
 ਜਿਵੇਂ ਰੇਤਾ ਸੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ
 ਰੇਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
 ਇਸ ਲਈ ਓਹੀ ਸੋਨਾ ਬਣਾ ਦੇਣਾ
 ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਤੇਰੀ ਏਧਰ ਬੱਸ
 ਫਿਰ ਇਹ ਰੇਤਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ
 ਦ ਗੋਲਡਨ ਸੈਂਡ ।

ਮੁਹੱਬਤ ਟਿਸ਼ੂ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

ਮੁਹੱਬਤ ਟਿਸ਼ੂ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਕਿ ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ
ਇਹ ਸਾਹ ਵਰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਕੋਈ
ਸੁੱਤੇ ਪਿਆ ਵੀ ਵਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ

ਮੁਹੱਬਤ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਇਹ ਤਾਂ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਪੱਟੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਆਵਦੇ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਮੱਲ੍ਹਮ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ

ਔਰਤ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ
ਮਾਂ, ਧੀ, ਪਤਨੀ, ਮਹਿਬੂਬ
ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ
ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਮਿਲੀ
ਬਹੁਤ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ
ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ
ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੱਥਾ ਚੁੰਮਿਆ
ਉੱਥੇ ਆਪਣਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤਾ
ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਿਆ
ਮੁਹੱਬਤ
'ਤੇ ਔਰਤ ਹਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਆਖਦਾ ਹਾਂ
ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਰ ਨਾ ਬਣਨਾ
ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਬਣਨਾ
ਬੱਸ ਚੰਗੇ ਮਨੁੱਖ ਬਣਨਾ
ਬਾਕੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵੀ ਲਾਇਕ ਹੋਏ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪੇ ਬਣਾ ਲਵੇਗੀ
ਲੋੜਾਂ ਆਪੇ ਬਣਾ ਲੈਣਗੀਆਂ

ਤੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੋਣੈ
ਇਹ ਬੰਦਾ ਕਮਲ ਮਾਰਦਾ ਹੈ
ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਬੜੇ ਕੰਮ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹਨ
ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ
ਇਹ ਗਾਲਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ
ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਸਲੀਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ
ਲੋਕ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁਟਕਲੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਦਿਨ
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਪੁੱਠਾ ਲਮਕਦਾ ਹੈ

ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਹਵਾਨ ਚਲਦਾ ਹੈ
ਉੱਥੇ ਲੱਖ ਧੂਣੀਆਂ ਬਲਦੀਆਂ ਹਨ
ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਇਕੱਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹਾਂ
ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਦਾ ਹਾਂ
'ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਕੋ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
ਹੇ ਸ਼ਬਦੋ ਕਵਿਤਾ ਬਣੋ
ਹੇ ਸ਼ਬਦੋ ਕਵਿਤਾ ਬਣੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣਾ
'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨਾ
ਇਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸੋਝੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ

ਮੈਂ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ
ਪਰੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਬੁੱਧ ਹੋਣ ਤੋਂ
ਉਰੇ ਦਾ ਸਫਰ ਹਾਂ

ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ
ਹੁਣ ਤਾਂ ਹਵਾ ਦੇ ਵਾਂਗ ਮੈਂ
ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਦਾ ਹਾਂ

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ
ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਯੁਗ ਲੰਘਿਆ ਹੈ
'ਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾਂਗੇ
ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਯੁਗ ਮਿਲਦੇ ਹਨ

ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ
ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਰਹਿ ਸਕਾਂ
ਉਹ ਸੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ
ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੱਕਿਆ ਸੀ
ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਉਮਰੇ
ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਦਾ ਸਕੂਨ ਬਣਿਆਂ ਰਿਹਾ
ਪਰ ਸੱਚੀ ਸਾਡਾ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਸੱਚ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ
ਹਰ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਖੂਨ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਿਆ
ਤੇ ਸੱਚੀ ਹੁਣ ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ
ਆਪਾਂ ਕਿਹੜੇ ਸੱਚ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ

ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ
ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਦੁੱਖ ਹੈ
ਸੰਤਾਪ ਹੈ
ਮੇਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਨ
ਮੈਂ ਸਭ-ਕਾਸੇ ਤੋਂ ਅਭਿੱਜ ਹੋਵਾਂ
ਹੋ ਗਿਆ
ਹੁਣ ਮੈਂ ਭੋਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਡੁੱਬਦਾ
ਵਿਲਾਸਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ
ਫਿਰ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਹਾਂ

ਕਦੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕੱਲੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ
ਮੂੰਹ ਹਨੇਰੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ
ਫਿਕਰ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ
ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਲੜਦਿਆਂ ਘੁਲਦਿਆਂ
ਆਪਣੀਆਂ ਆਤਮਿਕ ਸੁੱਧੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ
'ਤੇ ਇੰਨਾ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੁੰਦਿਆਂ
ਕਦੇ ਵੀ ਜਦੋਂ ਹੰਭਿਆ-ਹਾਰਿਆ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਘਾਬਰਿਆ
ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ
'ਤੇ ਕਿੱਡੇ ਗਜ਼ਬ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਆਦਮੀ
ਤੇਰੇ ਕੋਲ
ਕਦੇ ਵੀ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਹਰਜੀਤ ਨੇ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ
ਕਹਿੰਦੀ "ਇਹ ਕੀ ਹੈ"
ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੱਤ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬਾਂਹ
ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਇਹ ਜਿੰਦਗੀ ਹੈ
ਅੱਜ ਤੁਹਾਡਾ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਲਾਟਰੀ ਵੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ, ਜਾਂ ਕਦੇ ਵੀ
ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ
ਜਿੰਦਗੀ ਵਰਗੀ

ਹਰ ਵਾਰ ਤੈਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਤੈਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ
ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਫਿਕਰ
ਪ੍ਰੰਭ ਲਵੀਂ ਸਾਡੇ ਦਰਦ ਨਾਲ
ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖੀਂ
ਮੁਹੱਬਤ ਟਿਸ਼ੂ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ।

ਰੋਮਾਂਸ

ਮਨੁੱਖ ਰੋਮਾਂਸ 'ਚੋਂ ਜਨਮਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਆਦਮੀ, ਇੱਕ ਔਰਤ
ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ
ਹਵਾਸ ਦੀ ਉਪਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਕੋਈ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਨਮ ਬਣਦੀ ਹੈ

ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਹੈ
ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਤੁਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
ਬਿਸਤਰ ਤੱਕ
ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰੋਮਾਂਸ ਦੇ
ਅਣਗਿਣਤ ਅਰਥ ਤੁਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ
ਅਨੰਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ

ਬੱਚਾ ਬਿਮਾਰ ਰਿਹਾ ਅੱਜ
ਪਤਨੀ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਆਦਮੀ ਅੱਕਿਆ, ਬੱਕਿਆ
ਅਣਗਿਣਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ, ਐਥਾਂ ਸਮੇਤ
ਔਰਤ ਵੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਕਈ ਵਾਰ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਸਾਬਤ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਫਿਰ ਵੀ ਹਰ ਰਾਤ
ਆਦਮੀ ਔਰਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ
ਇਹ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ
ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ-ਬਾਬਤ ਰੱਖਣ ਲਈ
ਕੁਝ ਟੁੱਟੇ ਧਾਗਿਆਂ ਨੂੰ
ਗੰਢਾਂ ਦੇਣ ਵਰਗਾ ਹੈ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਰ ਪਲ
ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਵੱਡੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ
ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਸ ਨੂੰ

ਅਸੀਂ ਘਟਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਖਣ ਲਗਦੇ ਹਾਂ
ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹਾਂ
ਪੂਰੇ ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ
ਕਦੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਕੇ ਵੇਖਿਆ
ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਹੈ
ਸਮਾਂ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਸੀ
ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ
ਸਮਝ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਬਸ ਚੰਗੇ ਬਾਰੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸਾਂ
ਜਾਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਕਿ ਸਾਡਾ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੈ
ਕਦੇ ਵੀ ਪਲਟ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਕਲੰਕ ਦੀ ਕਥਾ ਵਿੱਚ

ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਪਹਿਲਾ ਇੱਕ ਵਾਰ
ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲ ਡੋਬ ਕੇ
ਫਰਸ਼ ਤੇ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ

ਕਦੇ ਕਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਬੈਠਣਾ
ਕਿੰਨਾ ਸੁਖਦਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਪਾਣੀ ਦੇ ਅੱਖਰ
ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ
ਬਸ ਸੁੱਕਣ ਲਗਦੇ ਹਨ
ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਲਗਦੇ ਹਨ
ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਛਿਣਾਂ ਬਾਅਦ
ਇੱਕ ਰੋਮਾਂਸ ਅਦਿਸ਼ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ

ਮੈਂ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ - ਚਾਪ
ਕਤਰਾ ਕਤਰਾ
ਸੁੱਕਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਅਲੋਪ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ

ਬਹੁਤੇ ਸਿਆਣੇ ਹੋਣਾ ਵੀ
ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਔਖ ਹੈ
ਹਰ ਮਿਲਣ ਬਹਿਸ ਬਣਨ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਹਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤਾਅਨਾ ਬਣ ਕੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਹਰ ਆਸ
ਤੁਹਮਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਇੱਥੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰ ਹਨ
ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੋਮਾਂਸ ਤਲਾਸ਼ਦਾ ਹਾਂ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਬੱਚਾ
ਇੱਕ ਰੁਪਿਆ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਘਰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ
ਹੱਥ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਕਰਕੇ
ਡਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ
ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਮੂੰਹ ਉਤਾਹ ਚੁੱਕ 'ਕੇ
ਨਿੱਕੀ ਭੁੱਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਜਾ ਤੋਂ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ
ਚੋਰੀ ਤੇ ਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਲੋੜ 'ਤੇ ਗੁਨਾਹ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਸਵਾਦ ਦੀ ਲਾਲਸਾ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ
ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੱਡ 'ਕੇ
ਹਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂਦੇ ਹਾਂ
ਕਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇ
ਕਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਹਾਣ ਦਾ ਹੋਵੇ
ਕਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਸਵਾਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇ
ਮੈਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ
ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੋਵਾਂ
ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਹੀਣਾਂ ਨਾ ਹੋਵਾਂ

ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਚੇਤ ਅਵਸਥਾ
ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਲੰਮਾ ਧਿਆਨ
ਹਰ ਘੜੀ ਨਿਰ ਵਿਚਾਰ ਰਿਹਾ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ
ਤੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ
ਦੁਨੀਆਂ-ਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
'ਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ
ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਮੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ
ਸਭ ਕੁਝ ਕਿੰਨਾ ਛੋਟਾ ਛੋਟਾ ਹੈ
ਹੀਣਾ-ਹੀਣਾ, ਨਿੱਕਾ -ਨਿੱਕਾ
ਤੇਰੇ ਸਮੇਤ

ਮੁਹੱਬਤ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਵਾਰਥੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਈ ਵਾਰ
'ਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਸਿਆਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਭਾਵੇਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਗਵਾਰ ਔਰਤ ਹੋਵੇ
ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ
'ਤੇ ਮੈਂ ਹਾਂ
ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ
ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ
ਕਦੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਇਹੀ ਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹਨ
ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਇਹ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦਾ ਯੁਗ ਹੈ
ਲੋਹੇ ਦਾ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ
ਸਟੀਲ ਦਾ ਵੀ ਹੈ
ਯੁਗ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਆਦਮੀ ਔਰਤਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ

ਪਰ ਚਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ
ਹਰ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗੀ
ਇੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਹਨ

ਇਹ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ
 ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਨ
 ਇਸ ਬਲਬਾਂ ਦੇ ਯੁਗ ਵਿੱਚ
 ਦੀਵੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ
 ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ
 ਪਰ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ
 ਪਰ ਚਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹਰ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗੀ
 ਤੇ ਅਸੀਂ ਹਾਂ
 ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ

ਹਨੇਰਾ ਬਾਹਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
 ਅੰਦਰ ਦਾ ਕੀ ਕਰੇਗੇ
 ਕੋਈ ਬਲਬ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ
 ਹਰ ਤਕਨੀਕ ਜੁਆਬ ਦੇ ਜਾਵੇਗੀ
 ਹਰ ਟਿਊਬ ਜਗਦੀ ਹੋਈ ਵੀ ਫਿਊਜ਼ ਲੱਗੇਗੀ
 ਫਿਰ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ
 ਫਿਰ ਹੀ ਮਨ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਭਰੇਗਾ
 ਰੋਮਾਂਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ
 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਹਾਂ
 ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ
 ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
 ਅਸੀਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ

ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਹੈ

ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਆਖਦੀ ਹੈ
 ਚਾਰ ਤੁਕਾਂ ਪਾਠ ਦੀਆਂ
 ਮੇਰੇ ਕੰਨੀਂ ਵੀ ਪੈਣ ਦਿਓ
 ਢਿੱਡ 'ਚ ਭੋਰਾ ਚਾਨਣ ਹੋਵੇ
 ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੈ
 ਗਿਆਨ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਸਿਰ 'ਚ ਚਾਨਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਹੈ

ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਲਗਦਾ ਸੀ
 ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਕਮਲ ਮਾਰਦੇ ਹਨ
 ਚਾਨਣ ਤਾਂ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਢਿੱਡ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ ?

ਪਰ ਫਿਰ ਸਮਝ ਆਇਆ
 ਦਿਮਾਗ ਤਾਂ ਗਲੂਕੋਜ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ
 ਗਲੂਕੋਜ਼ ਢਿੱਡ 'ਚੋਂ ਉੱਥੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਹੀ ਲਗਦਾ
 ਬੰਦੇ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਉਸ ਦਾ ਢਿੱਡ ਹੀ ਹੁੰਦਾ
 ਢਿੱਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਵੇ
 ਦਿਮਾਗ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ

ਬੱਤੀ ਘਰਾਂ ਦਾ ਚਾਨਣ ਹੈ
 ਕਿਤੇ ਦੀਵਾ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਬੱਲਬ ਹੈ
 ਬੱਚੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ
 ਕੁੜੀਆਂ ਕੱਢਣਾ, ਕੱਤਣਾ ਸਿੱਖਦੀਆਂ ਹਨ
 ਟਿਕੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ

ਘਰਾਂ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ
 ਬੱਤੀ ਦੇ ਚਾਨਣੇ

ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਾਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਜੇ ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਹੈ
 ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਘਰ
 ਹਨੇਰਾ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
 ਚਿਹਰੇ ਗੁੰਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਫਿਰ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਚਾਨਣ
 ਅੰਦਰ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ
 ਜਿੱਥੇ ਮੋਹ ਦੀ ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਹੈ

ਬਹੁਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ
 ਜੋ ਚਾਨਣੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ
 ਕਿਸਮਤਾਂ ਕਿੱਥੇ ਪੜ੍ਹ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ
 ਦਾਦੀ ਆਖਦੀ ਹੈ
 ਵਿਉਂ ਮਾਤਾ ਸਾਡੇ ਮੱਥੇ ਅੱਖਰ ਲਿਖਦੀ ਹੈ
 ਉਹ ਚਾਨਣੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
 ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ
 ਕੋਈ ਹੀ ਬੁੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਹੈ
 ਜਿਸ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿੱਚ ਚਾਨਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 'ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ
 ਵਿਉਂ ਮਾਤਾ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅੱਖਰ

ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਹੈ
 ਇਸ ਨਾਲ ਹਾਦਸੇ ਟਲਦੇ ਹਨ
 ਇਸ ਦੇ ਜਗਣ ਨਾਲ ਹੀ
 ਮਰਦ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਘਰੀਂ
 ਇਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ
 ਘਰਾਂ ਦੀ ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਹੈ
 ਚਾਨਣ ਕੇਵਲ ਬੱਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
 ਆਦਮੀ ਘਰਾਂ ਦਾ ਚਾਨਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਔਰਤਾਂ ਬੱਤੀ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹਨ

ਟਿਕੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ
 ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਘਰਾਂ ਦਾ ਚਾਨਣ ਹਨ
 ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ
 ਬੱਕ ਕੇ ਸੁੱਤੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ
 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਹੱਥ
 ਜੋ ਟਿਕਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਨੋਂ
 ਇਹ ਨਿੱਕੀ ਬੱਤੀ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ
 ਅਹਿੱਲ ਪਏ ਦਿਸਦੇ ਹਨ
 ਤਾਜੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੱਥ, ਤੰਦਰੁਸਤ
 ਨਵੀਂ ਨਰੋਈ ਤਾਕਤ
 ਅਗਲੀ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਟਿਕੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ
 ਕਦੇ ਕੋਈ ਦਿਲ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਭਰਦਾ ਹੈ
 ਫਿਰ ਤਾਂ
 ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਬੱਤੀਆਂ ਜਗਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ
 ਚਾਨਣ ਹੀ ਚਾਨਣ ਦਿਸਦਾ ਹੈ
 ਅੱਖਾਂ ਚੁੱਧਿਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
 ਫਿਰ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ
 ਚਾਨਣ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਔਗੁਣ ਹੈ
 ਅੰਨੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਕਈ ਵਾਰ
 ਜਮਾਂ ਹੀ
 'ਤੇ ਫਿਰ ਕੁਝ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂਦੇ ਲੋਕ
 ਮਾਰਨ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ
 ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਾਨਣ ਹੋਵੇ
 ਮੁਹੱਬਤ ਹੋਵੇ
 ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਹੈ

ਬੱਤੀਆਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਸੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਚਾਨਣ ਹੋਵੇ
ਜਾਣ ਲੈਣਾ
ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਬਲਦਾ ਹੈ
ਇਸ ਬਿਨਾਂ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਘਰ ਹੈ
ਜਿਸ ਦਿਨ ਮਰਦ ਦੇਰ ਨਾਲ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਬੱਤੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਜਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਪਰਤਦਾ
ਫੇਰ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਰੋਸੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਮੁਹੱਬਤ
ਇਸ ਛੋਟੀ ਬੱਤੀ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਘੁਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਉੱਥੇ ਬੱਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
ਪਰ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਔਰਤਾਂ ਇਹੀ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ
ਮਾਵਾਂ ਇਹੋ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ
ਪੁੱਤ ਮੇਰਾ ਚਾਨਣ ਹੈ
ਹਨੇਰੇ ਘਰ ਦਾ ਦੀਵਾ ਹੈ

ਸਾਡੀ ਫ਼ਕੀਰੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ
ਰੱਖੜੀਆਂ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣ
ਸੁਹਾਗ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣ
ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣ
ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ
ਚਾਨਣ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣ
ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਰਹੇ
ਮਰਦਾਂ ਬਿਨਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਭਾਵੇਂ ਬੱਤੀ ਜਗਦੀ ਹੈ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ?

ਅਕਸਰ ਹੀ ਰੁਲ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ
ਵਾਅਦੇ
ਸੁਫਨੇ
ਗਰੀਟਿੰਗ ਕਾਰਡ
'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਤ

ਅਕਸਰ ਹੀ ਦਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਬੱਲੇ
ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਅਣਖ ਬੱਲੇ
ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਕ

ਤੇ ਮੈਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੁਬਸੂਰਤ ਔਰਤ ਕੋਲ ਹੁੰਦਿਆਂ
ਮਨ ਬੜੇ ਟਿਕਾਅ ਨਾਲ ਭਰਦਾ ਹੈ
ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਜਿਵੇਂ ਲੋਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਲ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਖਾਲੀ ਸੁਰਤ ਨਾਲ

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ
ਇਹ ਉਹ ਪੈਰ ਹਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ
ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨਸਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੁਰਨਾ ਸਿੱਖਦੀ ਹੈ

ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਹਨ
ਲਿਖਣਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ
ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ
ਪਰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ

ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਵਕਫੇ ਬਾਅਦ

ਤੇਰਾ ਲਿਖਿਆ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ
 "ਬੈਂਕਸ"
 'ਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਮਝ ਆਇਆ
 ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ
 ਧੰਨਵਾਦ ਕਿੰਨਾ ਛੋਟਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ
 ਸੱਚੀਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੈ
 ਬਿਲਕੁਲ ਬੇ-ਮਾਅਨਾ

ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਢੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਰੂਹ ਦੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ
 ਤੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰਾ
 ਮੈਂ ਵੀ ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ
 ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ

ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੈ ?
 ਅਸੀਂ ਜਿੱਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਸੁੱਟੇ
 ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਬੰਜਰ ਹੋ ਗਈ
 ਪਰ ਇਹ ਸਾਡਾ ਸੁਭਾਗ ਹੈ
 ਅਸੀਂ ਜਿੱਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ
 ਉੱਥੇ ਡੁੱਲ ਖਿੜਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ

ਸਾਰੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਬ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ
 ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਕੋੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
 ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ
 ਤੇ ਅਸੀਂ ਹਾਂ, ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਆਖਦਾ ਹਾਂ
 ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ
 ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਛੋਟੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
 ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਨਾ ਮਿਲਣਾ

ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ
 ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ
 ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਉਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਰਹੇਗਾ
 ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ
 ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਬਦਲਦੇ ਹਨ
 ਦੂਜਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਦਲਦੇ ਹਨ

ਮਰਿਯਾਦਾ ਬੜੀ ਬਾਗੀਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ
 ਇਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ
 ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ
 ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਤੌਲੀਏ ਨਾਲ
 ਕਦੇ ਕਦੇ ਪੈਰ ਵੀ ਪੁੰਝ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ
 ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਹਾਂ
 'ਤੇ ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਤੌਲੀਆ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਿਆਂ
 ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ

ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਸ ਧਰਤ ਤੇ
 ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਕ ਰਹਿਣਗੀਆਂ
 ਇੱਕ ਔਰਤ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਕਵਿਤਾ
 ਮੈਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
 ਅਭਿੱਜ, ਅਡੋਲ, ਧਿਆਨਗ੍ਰਸਤ

ਫਿਰ ਮੈਂ ਪਰਤਿਆ ਤੇ ਜਾਣਿਆ
 ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ, ਤੇ ਮਨ ਨੇ ਕਿਹਾ
 ਹੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਧੰਨ ਹੈ
 ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਸਿਰ ਧਰਦਾ ਹਾਂ
 ਹੇ ਸ਼ਬਦੋ ਤੁਸੀਂ ਚਾਨਣ ਹੋ
 ਇਸੇ ਲਈ ਅੱਜ ਫੇਰ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ
 ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ
 ਹੁਣ ਫੇਰ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ

ਮੈਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਤੈਨੂੰ ਉਡੀਕਦਾ ਹਾਂ
ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਲੜਦਿਆਂ
ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਲਝਦਿਆਂ
'ਤੇ ਏਨਾਂ ਹੌਸਲਾ ਕੀ ਘੱਟ ਹੈ
ਲੱਖ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ
ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ
ਇਸ ਸਾਰੇ ਚੱਕਰ-ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ
ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਤੱਕ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ
ਤੇਰਾ ਵੀ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ
ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ ?
ਮੇਰੀ ਸੁਰਤ ਸੁੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ ?
ਮੈਂ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਲਗਦਾ ਹਾਂ
ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕੀ ਨਾਮ ਦੱਸਾਂ
'ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਨ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ

ਇੱਕ ਗੱਲ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਪਿਆਰ ਤੁਹਾਡੇ ਜਿਸਮ ਵਿੱਚ
ਉੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ
ਕੋਈ ਤਲਵਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ।

ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪੁੱਛਿਆ
ਆ ਜਾਈਏ ?
ਮੈਂ ਕੀ ਕਹਾਂ ?
ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਮੈਂ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ

ਇੱਥੇ ਹਰ ਆਦਮੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੈ

ਲੋਕ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਤੁਰਦੇ ਹਨ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ?

ਜਦੋਂ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹਾਂ
ਮੋੜਾਂ ਤੇ, ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਚੌਰਾਹਿਆਂ ਤੇ
ਬੜੇ ਹੀ ਬਦਹਵਾਸ ਚਿਹਰੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ
ਰੁਲੇ-ਪੁਲੇ, ਬੇ-ਨੂਰ
'ਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਅਸੀਂ ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੇ ਜਿੰਦਗੀ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ
ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ
ਉਹ ਕਿੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ

ਕੁਦਰਤ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਵੱਡੇ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ
ਅੰਦਰੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪ ਵੱਡੇ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਅਫਸੋਸ
ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ
ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਨੂੰ
ਅਕਸਰ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ
ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ, ਬੁੜੀਆਂ

ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਨਾ
ਸੰਭਵ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਮੁਆਫ਼ ਕਰੇਗੀ
ਕੁਦਰਤ ਸਾਡੀ ਸਭ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ
ਤੇ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤੀ
ਕੁਦਰਤ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ

ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਔਰਤ ਨਾਲ
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸੌਂਦੇ ਰਹੇ ਹੋ
ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਸਮਝਦੀ ਹੋਵੇ
ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਔਰਤ ਲਈ

ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸੁੱਤੇ ਨਾ ਹੋਵੇਂ
ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹੋਵੇ
ਜਿੰਦਗੀ ਅਜੀਬ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਿਲਗੋਭਾ ਹੈ

ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਤੇ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ
ਇੱਥੇ ਬੁੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਰੋਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਫਿਰ ਵਰਿਆਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ
ਕਿੱਡੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ
ਇੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਤੱਕ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਤੇ ਬਹਿਸ ਉਹ ਧਰਮ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਜੁਰਮ ਹੈ
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ
ਸਦੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਣਦਿਆਂ
ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ
ਇਸ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਇੱਕ ਘੜੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ

ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਗੱਡੇ ਭਰਕੇ
ਆਪਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ-ਧਿਆਨ
ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ
ਸਾਰੀਆਂ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ
ਆਪਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੱਚ

ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ
ਹਰ ਸੱਚ ਖੂਠ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਹਰ ਮਰਿਯਾਦਾ ਕਲੰਕ ਲੱਗਣ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਹਰ ਸਿੱਖਿਆ ਬੇ-ਮਾਅਨੀ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਫਿਰ ਕੀ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੱਚ ?
ਸਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ?

ਤੁਸੀਂ ਫਰੇਜ਼ਰ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ
ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜੋ
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਤੇ
ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿਆਂਗਾ

ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗਿਆਨ-ਧਿਆਨ ਨੂੰ
ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ
ਸਾਰੀਆਂ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ ਨੂੰ
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿਆਂਗਾ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੱਚ
ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਖੂਠ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ
ਜੋ ਹਰ ਘੜੀ, ਹਰ ਪਹਿਰ, ਹਰ ਯੁਗ ਦਾ ਸੱਚ ਹੋਵੇਗਾ
ਤੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਚੰਦ ਨੂੰ
ਮਾਮਾ ਕਹਿ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣ
ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ
ਕਿ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ
ਪੌੜੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੇਚ ਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
'ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨਾ
ਮੈਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਕਿਸੇ ਸਾਊ ਬੰਦੇ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ
ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਾ ਕਰਨਾ
ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਨਾ ਕਰਨਾ
ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਦੱਸਣ ਨਾ ਆਉਣਾ
ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਇਹ ਸਭ ਮੈਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ?
ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋ
ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਉਹ ਬੋਲ
ਜਿਹੜੇ ਕਵਿਤਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

‘ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ?
ਮੁਹੱਬਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ
ਊਈਂ -ਮੁੱਚੀ
ਮੁਹੱਬਤ ਭੀਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਇਸ ਲਈ ਹੱਥ ਨਾ ਅੱਡਣਾ
ਇਹ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਇਹ ਆਤਮਾ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਟਿਕਦੀ ਹੈ
ਫਿਰ ਕਦੇ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਬਣਨ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਕਦੇ ਕਵਿਤਾ ਬਣਨ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਏਧਰ ਨਾ ਆਉਣਾ, ਏਧਰ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ

ਏਧਰ ਨਾ ਆਉਣਾ
ਏਧਰ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ
ਬਹੁਤੇ ਵਾਰ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ

ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ
ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਅੰਡਰ-ਵੀਅਰ
ਪਰੋਸ ਕਰਕੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ
ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ?
‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ
‘ਤੇ ਇਸੇ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਮਰਨ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਚ
ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬੂਠ
ਤੁਹਾਡੇ ਇਲਮ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜੰਮਦੇ
ਜੋ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾ ਸਕੇ

ਇੱਕ ਵੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ
ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੇ ਆਖਿਆ
ਏਧਰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਏਧਰ ਨਾ ਆਉਣਾ

ਲੋਕ ਇਕੱਲੇ ਹੋ ਕੇ ਉਦਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਨੱਚਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਤੁਰਦੀ ਹੈ

ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ
“ਇਹ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਹੈ”

ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਚੰਡਾਲ ਵਿਚਾਰ

ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹਾਂ
ਯੁੱਧ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ
ਤੇ ਸੱਚੀ ਮੈਂ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ
ਜਿਵੇਂ ਅਰਜੁਨ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦਾ ਹੈ
ਯੁੱਧ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਰੱਖਦਿਆਂ
ਪੂਰਾ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਇੱਕੋ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ

“ਲਕਸ਼ ਸਾਧੋ ਵਤਸ”
'ਤੇ ਮੈਂ ਕਮਾਣ ਦੀ ਤਣੀ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ
ਆਤਮਾ ਬੋਲਦੀ ਹੈ
“ਯੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਹੈ
ਔਰ ਜੀਤ ਹਮਾਰੀ ਹੋਗੀ
ਨਿਸਚਿਤ
ਨਿਸਚਿਤ
ਨਿਸਚਿਤ
'ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾ ਆਉਣਾ
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿਆਂਗਾ
ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ

ਉਹ ਸਭ ਖੋਹ ਲਵਾਂਗਾ
ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਹੈ
ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਝੂਠ ਹੈ

ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਹਨ
ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕੰਧ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਨ
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਲੰਘਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਾਣ ਨਾਲ ਆਖਦੇ ਹਨ
“ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ”

ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਜਾਣਾਂ
ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਸੁਣੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ
ਜੇ ਜਾਣਾਂ, ਸਿਰਫ ਸੁਣਨ ਜਾਣਾ
'ਤੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣਾਂ
ਕਿਉਂ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਇਕੱਲੇ ਹੋਵੋਗੇ
ਮੈਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ

ਤੁਸੀਂ ਔਰਤ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣਾਂ
ਫਿਰ ਮੁਹੱਬਤ ਸਮਝ ਆਵੇਗੀ
ਤੁਸੀਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣਾ
ਫਿਰ ਧਰਮ ਸਮਝ ਆਵੇਗਾ
ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣਾ
ਫਿਰ ਕਵਿਤਾ ਬਣਨ ਲੱਗੇਗੀ
ਬਹੁਤੇ ਗਿਆਨ-ਧਿਆਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ
ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ
ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਨੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
ਤੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਕੰਮ

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਵਾਰ- ਵਾਰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ
ਤੁਸੀਂ ਏਧਰ ਨਾ ਆਉਣਾ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਸਭ ਖੋਹ ਲਵਾਂਗਾ
ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਹੈ
ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਝੂਠ ਹੈ

ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ
ਏਧਰ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ
ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੂਹੇ ਅੱਖਰ
ਤੁਸੀਂ ਏਧਰ ਨਾ ਆਉਣਾ
ਏਧਰ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਨਕਲੀ ਮੁਹੱਬਤ

ਚੱਲ ਆ ਫਿਰ....
ਨਕਲੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਫੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਵਾਂਗਾ
ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਹੱਸਦੀ ਹੋਈ ਮਿਲੀ
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ
ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ
ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਹਰ ਪੀੜ
ਛੁਪਾ ਲਵੀਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਗੋਸ਼ ਵਿੱਚ

ਇੱਥੇ ਨਕਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਵਿਆਹਾਂ ਤੋਂ
ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਤੱਕ
ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਗਿਆ
ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਕੁੜੀਆਂ ਬਿਰਕਦੀਆਂ ਹਨ
ਪਰ ਨਾਚ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਫੀਸ ਭਰ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਪਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕੋਰਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਮਨ ਨੂੰ ਟਿਕਾਉਣ ਦੀ ਜੁਗਤ
ਆਪ ਹੀ ਲੱਭਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ

ਜੇ ਮੁਹੱਬਤ
ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ
ਮੇਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟਾ
ਕੋਈ ਇਲਮ ਹੁੰਦੀ
ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ
ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਆਖ ਦਿੰਦੇ

ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
 ਪਰ ਮੁਹੱਬਤ ਤਾਂ
 ਮਹਿਬੂਬ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਕੋਈ
 ਜੋ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕੇਵਲ
 ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ।
 ਸੱਚੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਇਕੋ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ
 ਇਹ ਕਦੇ ਸਮਝੀ ਨਹੀਂ ਗਈ
 ਇਹ ਕਦੇ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ
 ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਖਰੀਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ
 ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਕਦੀ ਨਹੀਂ

ਨਾਚ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋਰ ਹੈ
 ਇਹ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ
 ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਥਿਰਕਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਬਾਹਰਲੇ ਸਾਜਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਠਦੇ ਹੀ
 ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਲੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ
 ਲੰਬੇ ਕਾਲੇ ਚੋਲਿਆਂ ਵਾਲੇ
 ਸੰਤਾਂ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਗੋਲ-ਗੋਲ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ
 ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਧੂੜ ਉਠਦੀ ਹੈ
 ਉਸ ਨਾਲ ਚਿਹਰੇ ਢਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਉਥੇ ਹਰ ਰੰਨ
 ਕੰਨਿਆ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਹੈ

ਤੇ ਸਾਡਾ ਸਿਰ ਤਾਂ ਕਤਲਗਾਹ ਹੈ
 ਸਾਡੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਇੱਛਾਵਾਂ
 ਸਾਡੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸੁਪਨੇ
 'ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਖਿਆਲ
 ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ
 ਸਾਡੇ ਹੀ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿੱਚ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਚਲੋ ਬੁੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ

ਸਮਾਜ ਬਦਲਦਾ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਇੱਕ ਯੁਗ ਪਲਟਦਾ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਬੁੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ
 ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਮੁਹੱਬਤ
 ਦੇ ਬੜੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਫੁੱਲ ਹਨ
 ਪਰ ਕੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖਿੜਦੇ ਹਨ

ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਫੁੱਲ
 ਕਦੇ ਪਲੇਟ 'ਚ ਰੱਖੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ
 ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਹੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਖੁਸ਼ੀ
 ਆਪਣੀ ਹੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖੋਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸੋਚਦਾ ਸਾਂ
 ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਿਲਿਆ
 ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਾਂਗਾ
 ਮੈਂ ਅਧਿਆਤਮ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ

ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ
 ਮਨੁੱਖ ਸੁਕਰਾਣੂਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ
 ਕਦੇ ਸੁਕਰਾਣੂਆਂ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਨਾ
 ਉਥੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਸੰਤਾਲੀ ਹੈ
 'ਤੇ ਔਰਤ ਅਠਤਾਲੀ

ਲੇਬ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ
 ਔਰਤ ਦਾ ਸ਼ਰੀਰ ਆਦਮੀ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣੀ
 ਈ.ਐਸ.ਆਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
 ਸਤਮਾਹੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਬਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ
 ਸਤਮਾਹੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਭਰਮ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ
 ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ
 ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਾਂਗਾ
 ਇਹ ਪੱਥਰ ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
 ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਜਿੱਡਾ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇ
 ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ

ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗੀ
 ਜਿੱਥੇ ਧਰਮ ਤੇ ਸਾਇੰਸ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਮਾਂ ਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਧਿਆਨ ਤੇ ਸੇਵਾ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਮੱਦਦ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਹਾਂ

ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਭੈਣ ਹੈ
 ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਤੇ ਅਗਲੇ ਪਾਸੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹਾਂ
 ਉੱਥੇ ਮੁਹੱਬਤ ਸੰਨਿਆਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਹੈ

ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ
 ਮੈਨੂੰ ਜੋੜ ਘਟਾਓ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ

ਲੋਕ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ
 ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਅਕਸਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ
 ਕਿਤੇ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ

ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਸਾਧ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਲਈ
 ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਪ ਦੇ ਬੂਟ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਮੈਂ ਸਾਧ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕੋ ਮਲਤਵ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ
 ਸਧਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ
 ਜਿਸ ਦੀ ਦੇਹ ਤੇ ਫਾਲਤੂ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
 ਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਫਾਲਤੂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ

ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ
 ਰਾਵਣ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਾਲ ਪਾਵੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ
 ਇਹ ਮਿੱਥ ਹੋਵੇ, ਸੱਚ ਹੋਵੇ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ
 ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
 ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜੁਰਾਬ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ
 ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਨ ਨਸ਼ੇ ਵਰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ
 ਜਾਂ ਖਿਡੌਣਾ

ਮਨ ਖਾਲੀ ਹੈ, ਦਿਲ ਵੀ ਦਰਵੇਸ਼ ਹੈ
 ਫਿਰ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦੇ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ
 ਤੇਰਾ ਫਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
 ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ
 ਕਦੇ ਕਦੇ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ
 ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਖੁੱਕਣ ਵਰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ
 ਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ
 ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਆਖਰੀ ਸੁਨੇਹਾ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ

ਕੁਝ ਦੇਰ ਜਵਾਬ ਉਡੀਕਦਾ ਹਾਂ
 ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ
 ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਪਰਤਦਾ ਹਾਂ
 ਆਪਣੇ ਅੰਤਰ ਮਨ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰਦਾ ਹਾਂ
 ਉਥੇ ਬੜਾ ਸਕੂਨ ਹੈ

ਉਥੇ ਕੋਈ ਲਾਲਸਾ ਜਾਂ ਇੰਤਜਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਮਨ ਖੂਹ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ
ਉਹ ਖਾਲੀ ਹੈ

ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਸ 'ਚ ਅਵਾਜ਼ ਮਾਰੇਗਾ
ਜਵਾਬੀ ਅਵਾਜ਼ ਜਰੂਰ ਮੁੜ ਕੇ ਆਵੇਗੀ
ਪਰ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਨੇ
ਜੋ ਖੂਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਖਾਲੀ ਨੇ
ਜੋ ਰੂਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਖਾਲੀ ਨੇ

‘ਤੇ ਅੱਜ ਫਿਰ

ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਤਰ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ
ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ

“ਚਲੋ ਬੁੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ”

ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਖ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੀ
ਤਰਸਦੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਜੇ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ
ਅਫਸੋਸ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵੱਡੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ
ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੱਭਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੈਣਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ
ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ। ਸੋ ਛੋਟੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾ ਵਿਸਾਰ ਦੇਣਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ
ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲੱਭ ਲੈਣਾ। ਤੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਮੈਂ ਦਾ
ਅੰਕੜਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੋ ਛੋਟੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ
ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਹੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਤੇ ਮੈਂ

ਮੈਂ ਤਾਂ ਚਾਹ ਪੀਂਦਾ ਹਾਂ

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ

ਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਟਰੱਬ ਅਬਾਉਟ ਦਾ ਟੀ .

ਮਾਂ, ਮਹਿਬੂਬ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੇ ਮੌਤ
ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਉਥੇ ਕਵਿਤਾ
ਜੰਗਲੀ ਬੂਟੀ ਵਾਂਗ ਉਗਣ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖ ਕੇ
ਤੁਸੀਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਪਰ ਸ਼ਾਇਰ ਤੁਸੀਂ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋ
 ਜਦੋਂ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਿੱਚ
 ਕਾਦਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦਿਸਦੀ ਹੈ
 ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ
 ਪਰ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ
 ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਵੇਖਣਾ
 ਵੇਸ਼ਵਾ ਨੂੰ ਭੈਣ ਕਹਿਣ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਜਿਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਆਤਮਾ
 ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਸੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
 ਬੋਲ ਗੂੰਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਧਿਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
 ਸਾਰਾ ਫਲਸਫਾ ਧਰਿਆ-ਧਰਾਇਆ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
 ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਅਰਥ ਹੋਰ ਹਨ
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਜਦੋਂ
 ਨਿਰਵਸਤਰ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ
 ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਢਕੀ ਹੋਈ ਅੱਖ ਨਾਲ ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ
 ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
 ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੰਗ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
 ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਦਰਤੀ ਆਪਸ਼ਨ ਹੈ
 ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
 ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ
 ਉਦੋਂ ਉਮਰ ਜਵਾਨ ਸੀ
 ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਚਾਹ ਵਾਂਗ ਉਬਲਦਾ ਸੀ
 ਜਿਵੇਂ ਚਾਹ ਵਿੱਚ ਪੱਤੀ ਉਬਲਦੀ ਹੈ
 ਕਾਲਾ ਪਾਣੀ
 ਉਦੋਂ ਮਨ ਵੀ ਕਾਲਾ ਸੀ
 ਜਦੋਂ ਉਬਲਦੀ ਚਾਹ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
 ਸਭ ਟਿਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਰੰਗ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਚਿੱਟਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬਾਅਦ
 ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ

ਜਿਵੇਂ ਉਬਲਦੀ ਕਾਲੀ ਚਾਹ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
 ਸਭ ਟਿਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਰੰਗ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਚਿੱਟਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਪਰ ਹੁਣ
 ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂਦੇ ਹਾਂ
 ਸਾਡਾ ਅਤੀਤ ਭਾਵੇਂ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ
 ਪਰ ਅੱਜ
 ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥ ਰੱਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ
 ਅਸੀਂ ਜੇ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ
 ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ
 ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ
 ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ
 ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਚਾਹ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ
 ਕਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ
 ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ
 ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ

ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਡੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਿਲਣ
 ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
 ਆਦਮੀ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਲੋੜਾਂ
 ਤੇ ਬੜੀ ਜਿਹੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਵੀ
 ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜੀਅ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
 ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹਰ ਵਾਰ ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਹੋਏ
 ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ
 ਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ

ਕੁੜੀਆਂ ਤਾਂ ਹੀਰੋ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹਨ
 ਤੇ ਹੀਰੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
 ਤੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ

ਹੀਰੇ ਨੂੰ ਚੱਟ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਆਖਦੇ ਹਨ
ਇੱਕ ਜੀਵ ਹੈ ਔਰਤ
ਜਿਹੜਾ ਮੁੱਢ ਕਦੀਮੋਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜੀਵ ਹੈ ।
ਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤਾ ਵਿੱਚੋਂ
ਬਹੁਤੀ ਉਮੀਦ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ
ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣਾਂ ਜਾਂ ਚੰਗਾ ਹੋਣਾ ਉਪਜੇਗਾ
ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤਾ ਵਿੱਚੋਂ
ਬਗਾਵਤ ਉਪਜਦੀ ਹੈ
ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹੈ
ਇੱਥੇ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਐਬ ਨੂੰ
ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਤੇ ਹਰ ਔਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ
ਉਸ ਦਾ ਐਬ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਇੱਕ ਫੋਨ ਕਾਲ ਦੇ ਨਾਮ

ਸ਼ਾਇਦ ਤੇਰੀ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ
ਕਦੇ ਮੈਂ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਬੜੀ ਭੁੱਖ ਸੀ
ਬੱਸ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂ
ਜਨਮਾਂ - ਜਨਮਾਂ ਤੱਕ
ਆਦਿ ਤੋਂ ਜੁਗਾਦਿ ਤੱਕ ॥

ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ
ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਮਾਹੌਲ ਹੈ
ਸੁੱਚੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਹਾਂ ਮੈਂ
ਇਹ ਬੜੀ ਬੰਜ਼ਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ
ਇੱਥੇ ਸੁਪਨੇ ਨਹੀਂ ਉਗਦੇ
ਆਸਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੜਦੇ
'ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ
ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ।

ਹੁਣ ਰੂਹ ਰੱਜੀ ਹੋਈ ਹੈ
'ਤੇ ਰੱਜੀ ਰੂਹ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਵੇਖਿਆ
ਧਰਤ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵੇਖਿਆ
ਤੇਰੇ ਜੂਠੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਧੋ ਕੇ

ਮੈਂ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਬੱਸ ਇੱਕ ਦੋ ਪਲਾਂ ਲਈ ਮੁਆਫੀ
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਸੋਚਿਆ
'ਤੇ ਸਵਾਰਥ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਲਿਸ਼ਕ ਵੇਖੀ ।

ਮੈਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ
ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਐਕਸਪੈਰੀਮੈਂਟਲ ਐਨੀਮਲ

ਇਹ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਹੈ
ਇਹ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਂ ਬਣੀ
ਇਸ ਨੂੰ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ

ਇਹ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਹੈ
ਇਹ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ
ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ

ਇਹ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਹੈ
ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਖਿਆਲ
ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਕਾਮੁਕ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਪੜ੍ਹੇ
ਕੋਈ ਅਸਲੀਲ ਫਿਲਮ ਨਾ ਵੇਖੇ
ਗਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਰਹੇ

ਇਹ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਹੈ
ਕਾਮ ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਇਸ ਦਾ ਪਤੀ ਇਸ ਨੂੰ
ਕਾਮੁਕ ਗੋਲੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਇਹ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਹੈ
ਇਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਟੈਸਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਬੱਚਾ ਹੈ

ਇਹ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਹੈ
ਮਾਂ ਬਣੀ, ਬੁੱਢੀ ਹੋਈ
ਵਸੀਅਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪਰਖੀ ਗਈ
ਘਰੋਂ ਕੱਢੀ ਗਈ
ਹੁਣ ਰੁਲਦੀ ਹੈ

ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੱਚ ਕਬੂਲ ਕਰੋ
ਇੱਥੇ ਕੁੜੀ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਇੱਕ ਐਕਸਪੈਰੀਮੈਂਟਲ ਐਨੀਮਲ ਹੈ

ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨ ਹੋਵੇ

ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ
ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ ?
ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਮੇਰੇ ਹਨ
ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣਨੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
'ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨ ਹੋਵੇ
ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ
ਧਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ

ਸੱਚ ਦੇ ਰੂਬਰੂ... ..

ਸੱਚ ਉਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ
ਸੱਚ ਉਹ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਜੋ ਸਾਡੇ ਜਿਹਨ ਵਿੱਚ ਤੜਪਦਾ ਹੈ
ਦਿਲ ਦੇ ਧਰਾਤਲ 'ਤੇ ਉੱਗ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਸਾਡੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ 'ਚ ਖੁੱਭ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਜੋ ਸੀਤ ਬਣ 'ਕੇ
ਪਿੰਡੇ ਦੇ ਲੂੰ-ਲੂੰ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਜੋ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ
ਸਾਡੇ ਹੀ ਅੰਦਰ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸੱਚ ਉਹ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਹੁੰਦੇ ਵੀ
ਅਸੀਂ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ
ਲੋਕ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ
ਜੋ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ
ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ
ਜੋ ਹੰਝੂ ਬਣ 'ਕੇ
ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਕੋਇਆਂ 'ਚੋਂ ਸਿਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਉਹ ਮੁਹੱਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ
ਦਿਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ
ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
'ਤੇ ਜਿਸ ਰੋਮਾਂਸ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ
ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਭਰਦੇ
ਉਹ ਮੁਹੱਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਕੁਦਰਤ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਹੈ

ਕੁਦਰਤ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਹੈ
ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਜਦੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ
ਮੇਰੀ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਬੱਚੀ ਦਾ ਹੱਥ
ਜੱਫੀ ਪਾਉਣ ਲਈ
ਆਪਣੀ ਕੋਲ ਪਈ ਮਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਗਦਾ ਹੈ

ਚੁੱਪ ਦਾ ਦਾਨ

ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ
ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੋਲਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ
'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ
ਕਿਸੇ ਦਾ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਣਾ ਵੀ
ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਸਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਕਵਿਤਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

ਕਵਿਤਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਬੇਟੀ ਹੈ
ਜਿਹੜਾ ਹੱਥ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗੇ
ਬਸ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ

ਇੱਛਾ...

ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਨੇ ਆਂ
ਮਰਮਰ ਦੇ ਮਕਬਰੇ ?
ਖੂਨ ਨਾ ਡੋਲ੍ਹੋ
ਲਾਲ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਫੁੱਲਦਾ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ
ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ

ਫਿਰ ਕੌਣ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦਾ ਏ ?

ਨਾ ਤੇਨੂੰ ਸਮਝ ਹੀ ਪਾਏ ਹਾਂ
ਨਾ ਭੇਤ ਰੱਬ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਏ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦਾ
ਜਾਂ ਅਕਲਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਪਰਦਾ ਏ

ਪੈਦੀ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਏ
ਨਾ ਤੇਰੇ ਬਿਨ ਹੀ ਸਰਦਾ ਏ
ਜੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਝੱਲਪੁਣਾਂ
ਫਿਰ ਕੌਣ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦਾ ਏ

ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ

ਸਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ
ਚਲਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ
ਜਿੱਥੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਤੰਗ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਤੇ ਝੁਰਮਟ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ
ਕਿਹੜੇ ਪਤੰਗ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਡੋਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਇੱਕ ਕਿਣਕਾ ਆਫ਼ਤਾਬ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਆਓ ਬੈਠੋ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਬੋੜ੍ਹਾ ਮਨ ਮਸੋਸਦੇ ਹਾਂ
ਬੋੜ੍ਹਾ ਦਿਲ ਖਰਾਬ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਅੱਜ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ
ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਜਨਾਬ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਲਾ 'ਚੇ ਪੈਰ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ
ਇੱਕ ਕਿਣਕਾ ਆਫ਼ਤਾਬ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਆਦਮੀ

ਕੁਝ ਵਹਿਣਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਗਿਆ
ਕੁਝ ਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਗਿਆ
ਬਾਕੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਰਹਿ ਗਿਆ
ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਆਦਮੀ

ਵੀਰ ਹੈ, ਭਾਈ ਹੈ, ਚਾਚਾ ਵੀ, ਤਾਇਆ ਵੀ
ਕੁਝ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਵੀ
ਪੁੱਤ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਬਾਪ ਹੈ
ਬੱਸ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਆਪ ਹੈ
ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਆਦਮੀ

ਕੁਝ ਕਾਮ ਹੈ, ਕਰੋਧ ਹੈ, ਸੰਤਾਪ ਹੈ
ਥੋੜ੍ਹਾ ਪੁੰਨ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਪਾਪ ਹੈ
ਕੁਝ ਦਫਤਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਿਆ
ਬਾਕੀ ਬਿਸਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਪੈ ਗਿਆ
ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਆਦਮੀ

ਕੁਝ ਮਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗਏ
ਕੁਝ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗਏ
ਰਸਤੇ ਡੰਡੀਆਂ ਬਣ ਗਏ
ਵੱਡੇ ਰਾਹਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗਏ
ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਆਦਮੀ

ਸੁਪਨੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਗਏ
ਦਿਲ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਰਹਿ ਗਏ
ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਵੰਡਿਆ

ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ
ਸਭ ਨੇ ਫੜ ਕੇ ਭੰਡਿਆ
ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਆਦਮੀ

ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਰੁੱਖ ਨੇ
ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਬਚੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ
ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ
ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਆਦਮੀ

ਲਿਪਸਟਿਕ ਵੀ ਬੜੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ

ਬਸ ਤੂੰ ਤਾਂ ਹੱਸਿਆ ਕਰ
'ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰ

ਗੱਲਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰ
ਅੱਖਾਂ ਮੁੰਦ ਕੇ
ਗੱਲਾਂ ਬਜ਼ਾਰ 'ਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ
ਪਾਊਡਰ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
ਸੈਂਟ 'ਤੇ
ਲਿਪਸਟਿਕ ਵੀ ਬੜੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ

ਸਿਰਫ ਮੈਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ
ਬੜੀ ਹੀ ਅਜੀਬ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਉੱਥੇ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ
ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ
'ਤੇ ਕਾਮਵਰਧਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ
ਸਭ ਕੁਝ
ਸਿਰਫ ਮੈਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਮਾਵਾਂ ਬਿਨਾ ਕਾਹਦੇ ਘਰ ਨੇ

ਮਾਵਾਂ ਬਿਨਾ ਕਾਹਦੇ ਘਰ ਨੇ
ਧੀਆਂ ਬਿਨਾ ਕਾਹਦੇ ਦਰ ਨੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਘਰ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਨੇ
ਘੋੜੀਆਂ, ਸੁਹਾਗ, ਤੀਆਂ
ਸਭ ਰੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਨੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾ ਬੜੇ ਬੇਰੰਗ ਹੋ ਤੁਸੀਂ

ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਔਰਤ ਨੂੰ
ਮਨਫੀ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਵੇਖੋ
ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਕੀ
ਤੁਹਾਡੇ ਸੋਗ ਤੱਕ ਸੁੰਨੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ
ਤੁਹਾਡੀ ਮੌਤ 'ਤੇ
ਕੋਈ ਰੋਣ ਵਾਲਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲੱਭੇਗਾ

ਤੋਤਲੇ ਬੋਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦਾ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਉਦਾਸੀ
'ਤੇ ਤੋਤਲੇ ਬੋਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਲੈਅ-ਬੱਧ
ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਗੀਤ
ਮੇਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤ ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ

ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ

ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੇ
ਖਿਲਾਰ ਦੇਣਾਂ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
'ਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਣਾ ਤਾਂ
ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਹੈ
ਜਾਂ ਕੋਈ
ਸੰਤ ਹੋ ਜਾਣ ਵਰਗੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਮਾਣ-ਸਵੈਮਾਣ ਦੇ
ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ

ਮਨ ਦਾ ਕੀ ਹੈ ?
ਕਈ ਵਾਰ ਚੰਡਾਲ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
'ਤੇ ਕਦੇ
ਕਦੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਬਣ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ
'ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਭਰਦਾ ਹੈ
ਫਿਰ ਤਾਂ ਮੈਂ
ਆਪਣੀ ਬੱਚੀ ਦੀਆਂ ਚੁੱਪਲਾਂ ਵੀ ਰਸਤੇ 'ਚੋਂ
ਪੈਰ ਨਾਲ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ

ਕੰਜਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕਥਾ

ਅਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਬੱਕ ਗਏ ਹਾਂ
ਕੰਜਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕਥਾ
ਭੁੱਲਦੀ ਰੱਤ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਮਰਨ ਦਾ ਹਿਸਾਬ
ਫਿਰ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ 'ਚੋਂ
ਦਰਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕੀ

ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਰੋਜ਼ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਟੱਲ ਖੜ੍ਹਕਦੇ ਹਨ
ਚਰਚ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਝੁਕਦੇ ਹਨ
ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲੇ ਵਿੱਚ
ਰੋਜ਼ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ
ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਘੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ

ਜਿੰਦਗੀ ਕਈ ਵਾਰ ਸੱਚੀ
ਜ਼ਹਿਰ ਜਿੰਨੀ ਕੋੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ
ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨਾ
ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਹਿਣਯੋਗ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਬਸ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਵੱਧ
ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ
ਚੱਲ ਆ ਫਿਰ
ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ
ਚੱਲ ਆ ਫਿਰ
ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਹਾਂ

ਤੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ

ਕੁੜੀਆਂ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਤੁਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੀ
ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੁੱਤ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕੁੱਖਾਂ ਫਰੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਕੁੜੀਆਂ ਲੱਭੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਅਸੀਂ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਾਂ

ਤੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ
ਕੁਝ ਰੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ

ਵਿਦਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ

ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਫਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
ਇੱਥੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਕੁਦਰਤ ਸਾਂਭਦੀ ਹੈ
ਸਭ ਕੁਝ
ਅਸੀਂ ਸੋਂਦੇ ਹਾਂ, ਸਵਾਸ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਖੂਨ ਤੁਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਇਸ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ
ਸਾਡੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਹੁਣ ਮੈਂ ਸੁਰਖਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਤੋਰਾ ਫਿਕਰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੇ
ਵਿਦਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ

ਨਤਮਸਤਕ

ਹੁਣ ਤਾਂ
ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਤੂੰ ਫਿਰ ਆਵੀਂ
ਕਿਸੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ
ਕਿਸੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ
ਮੈਂ ਫਿਰ ਖੜਾ ਮਿਲਾਂਗਾ
ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ
ਅਸੀਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ
ਦੁਆਵਾਂ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲੈ 'ਕੇ
ਨਤਮਸਤਕ ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿੰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ
ਆਦਮੀ ਨਾਲੋਂ ਵਿਚਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਲੱਭਣਾ
ਜਿਹੜਾ... ..
ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਸੱਧਰਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀਣਾ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਿੱਜ ਸਾਹਵੇਂ ਨੀਵਾਂ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਤੇ ਹੀ ਖਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਖਿਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੋਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ
ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅੰਬਾਰ ਪਾਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
ਤਖਤੋ-ਤਾਜ਼ ਸਮੇਤ ਵੀ... ..
ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸੌਂਦਾ ਹੈ ।

ਕਿਵੇਂ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋਵਾਂਗਾ ?

ਤੂੰ ਇੱਕ ਪਾਤਰ ਬਣ 'ਕੇ ਆਈ
ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ
ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਬਣ ਬੈਠੀ
ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਆਪਣੇ ਇਸ ਨਾਟਕ 'ਚੋਂ
ਤੇਰਾ ਮਨਫ਼ੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿਰਦਾਰ
ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ
ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਤਾਂ
ਨਾਟਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਦੱਸ ਮੈਂ
ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਖੜਾ
ਆਸਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਪਾਤਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਰਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ
ਕਿਵੇਂ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋਵਾਂਗਾ ?

ਕਵਿਤਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

ਕਵਿਤਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ
ਦਿਲ ਦੇ ਧਰਾਤਲ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮਾਂ
ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਦਾ
ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਔਧ-ਭੁੱਲਿਆ ਹੱਥ
ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ

ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੁੱਲ ਨਹੀਂ ਤੋੜੇ

ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੁੱਲ ਨਹੀਂ ਤੋੜੇ

ਅਸੀਂ ਖ਼ਤ ਵੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਾੜੇ ਨੇ
ਕੁਝ ਬੈਠ ਇਕੱਲਿਆਂ ਪਾੜੇ ਨੇ
ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੋੜੇ

ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੁੱਲ ਨਹੀਂ ਤੋੜੇ

ਅਸੀਂ ਸੁਪਨੇ ਬਹੁਤ ਸਜਾਏ ਸੀ
ਅਪਣੇ ਹੀ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਏ ਸੀ
ਫਿਰ ਹੰਝੂਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋੜ੍ਹੇ

ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੁੱਲ ਨਹੀਂ ਤੋੜੇ

ਕਵਿਤਾ ਕੇਵਲ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

ਕਵਿਤਾ ਕੇਵਲ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਇਹ ਤਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੇ ਨੱਚਣਾ ਹੈ
'ਤੇ ਹਰ ਨਾਚ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਰਿਦਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਅੰਤਰ ਕਥਾ

ਅੰਤਰ ਕਥਾ

ਦਫਤਰੋਂ ਘਰ ਪਰਤਦਾ ਹਾਂ

ਬੈਂਚੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ

ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ

ਔਰਤਾਂ ਫਾਈਲ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ

ਆਦਮੀ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ

ਪਰ ਜਿੰਦਗੀ ਅਫਸਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਦਿਲ ਦਾ ਸਕੂਨ

ਅਸੀਂ ਮੁਹੱਬਤ ਬੀਜਦੇ ਹਾਂ

ਇਸ ਦੇ ਬੀਜ ਬੜੇ ਸਮਝ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਪਰ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਜ਼ਹੂਰ

ਮੁਹੱਬਤ ਉੱਗ ਆਉਂਦੀ ਹੈ

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਹ

ਹੁਰਾਬੇ ਸਿਰ ਦੀ ਛਾਂ ਨਾ ਬਣ ਸਕੇ

ਪਰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦਿਨ

ਹੁਰਾਬੇ ਦਿਲ ਦਾ ਸਕੂਨ ਜ਼ਹੂਰ ਬਣੇਗੀ

ਜੋ ਬੁੱਧ-ਪੁਰਸ਼ ਮਾਣਦੇ

ਨਾ ਕੋਈ ਇਨਾਮ ਦੇ
ਨਾ ਕੋਈ ਸਨਮਾਨ ਦੇ
ਨਾ ਕੋਈ ਪਹਿਚਾਣ ਦੇ

ਤੂੰ ਆ ਮੇਰੇ ਕੋਲ
'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚੀ'
ਸੁੱਚੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੀਕ ਜਾਣ ਦੇ

ਬਸ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨੇ
ਇੱਥੇ ਜੋ ਲੋਕ ਨੇ
ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਹਿਚਾਣਦੇ

ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ
ਮੈਂ ਆਪੇ ਨੂੰ ਹੋ ਪਰਖਣਾ
ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਤੀਕ ਜਾਣ ਦੇ

ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਹੋਵੇ ਬੰਦਗੀ
ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਧਿਆਨ ਹੋਵੇ
ਕੋਈ ਐਸਾ ਨਿਰਵਾਣ ਦੇ

ਗੁੱਜ ਜਿਸ ਦੀ ਮੇਰੀ
ਰੂਹ ਤੱਕ ਚਲੀ ਜਾਵੇ
ਗੀਤ ਉਹ ਗਾਣ ਦੇ

ਕੋਈ ਐਸਾ ਸਾਜ਼ ਦੇ
ਕੋਈ ਐਸਾ ਸੰਗੀਤ ਦੇ
ਜੋ ਬੁੱਧ-ਪੁਰਸ਼ ਮਾਣਦੇ

ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਬਣ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ
ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇ
ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਜਿਵੇਂ
ਉੱਡ ਕੇ ਹਵਾ ਦੇ ਨਾਲ
ਦੂਰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾ ਡਿੱਗਦੇ ਹਨ
ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਉੱਗਣ ਲਗਦੇ ਹਨ

ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੀੜ

ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ
ਸੁਪਨੇ, ਸੱਧਰਾਂ, ਅਰਮਾਨ
ਖੜਕਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ
ਬਸ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ
ਹਰ ਕੋਈ
ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੀੜ ਪੀਂਦਾ ਹੈ
ਜਿਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ

ਘਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ

ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦੀ
ਮਰਿਯਾਦਾ ਟੁੱਟਦੀ ਹੈ
ਉਦੋਂ ਪਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਟੁੱਟਦੀ ਹੈ
ਉਹ ਅਸਲੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਜਦੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਟੁੱਟਦੀ ਹੈ
ਉਹ ਕਲੰਕ ਬਣਦੀ ਹੈ
ਜਿਸ ਦਿਨ ਧਰਤੀ
ਮਰਿਯਾਦਾ ਤੋੜ ਕੇ ਬੁੱਧ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਵੱਜੇਗੀ
ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ

ਤੇ ਅਸਲ ਮੁਹੱਬਤ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਜਾਂ ਔਰਤ
ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਜਾਂ ਆਦਮੀ ਕੋਲ
ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਅਧੂਰੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਨੇ
ਅਧੂਰੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ
ਕੁਝ ਵਿੱਚ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇ
ਕੁਝ ਵਿੱਚ
ਕੁਝ ਕਹਿ-ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕੇ

ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ ?

ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ
ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ
ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਸਭਨਾ ਕੋਲੇ
ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੇ ਨੇ

ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ
ਤੇਨੂੰ ਪਤੇ ?
ਇੱਕ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬੱਚਾ
ਧਰਤੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ

ਤੇ ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਕਿੱਕਲੀ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੂਲੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ
ਲਤੜੀ ਜਾਂਦੀ ਮਿੱਟੀ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧ ਦੇ ਧੂਣੇ ਦੀ ਵਿਭੂਤ ਤੋਂ
ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਅਰਥ ਗਵਾ ਦਿੱਤੇ

ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ
ਉਦੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ
ਫਿਰ ਰੁੱਤਾਂ ਲੰਘੀਆਂ
ਮੌਸਮ ਬਦਲੇ
ਜਦ ਬਲਣ ਦੀ ਘੜੀ ਆਈ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਅਰਥ ਗਵਾ ਦਿੱਤੇ

92/ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੈਨ

ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਝਾਂਜਰਾਂ

ਨਾਚ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੇ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਗਏ
ਸਾਡੇ ਬਹੁਤੇ ਸੁਪਨੇ ਤਾਂ
ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਝਾਂਜਰਾਂ ਨਿਕਲੇ ।

ਕੁਝ ਪੀ ਲਿਆ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ
ਕੁਝ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਖਾ ਗਈ
ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਫਰੋਲਿਆ ਤਾਂ
ਜਿੰਦਾ ਕੁਝ ਹੀ ਗਰਾਂ ਨਿਕਲੇ ।

ਕਿਤੇ ਅੱਗ ਬਲ ਰਹੀ ਹੈ
ਤੇਜ਼ਾਬ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ
ਕੋਈ ਕੰਜ਼ਕ ਜੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲੇ
ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਲੇ ।

ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਜ਼ਬ-ਗਜ਼ਬ

ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਕੋਲੇ
ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕੀਏ
'ਤੇ ਕਿੱਛੇ ਗਜ਼ਬ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ
ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਾਂ

ਪੁੱਠੀਆਂ ਚੱਪਲਾਂ

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹੈ
ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ
ਪੁੱਠੀਆਂ ਚੱਪਲਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ
ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ
ਸਭ ਕੁਝ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਸਾਡੀਆਂ ਚੱਪਲਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ
ਸਿੱਧੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
ਮਨ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ
ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਪੁੱਠਾ-ਸਿੱਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਹੋ

ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਹੋ
ਬੱਚਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਇੱਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋ
ਗਲੇ 'ਚ ਲਮਕਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ
ਇੱਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਗਿਲਾ

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਿਗਰਾ ਵੇਖਿਆ ?
ਵੇਖਿਆ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਬਰ ?
ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਬੱਪੜ ਖਾਂਦੇ ਹਨ
ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਸੌ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਆਪੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ

ਲੋਕ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ
ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ
ਨੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ, ਜਲਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ
“ਓਏ ਗੀਤਿਆ ਓਏ”
ਉਹ ਭੋਲੀ ਸੂਰਤ, ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੈ
“ਹਾਂਜੀ ਪਾਪਾ ਜੀ” ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬੋਲ
‘ਤੇ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਤੱਕ
ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵਰਗੀ, ਵੈਰਾਗ -ਮਈ
ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ

ਮੇਰਾ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਆਖਾਂ
“ਬਸ ਕੁਝ ਨਹੀਂ” ਇੰਨਾ ਹੀ ਆਖਦਾ ਹਾਂ
ਉਹ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
‘ਤੇ ਮੈਂ
ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਆਪੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ

ਪੀੜ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਜਰਦੀਆਂ ਹਨ

ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਕੁੜੀਆਂ, ਮੁੰਡੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਸਿੱਖ-ਈਸਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ

ਇਹ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਹਨ
ਨਿੱਮ ਬੰਨ੍ਹਣੇ
ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕਲੇਸ਼ ਪਾਉਣਾ

ਵਕਤ ਤਾਂ ਦਰਿਆ ਹੈ
'ਤੇ ਦਰਿਆ ਜਦੋਂ ਵਗਦੇ ਹਨ
ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਰੋੜ੍ਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਚੰਗਾ-ਮਾੜਾ

ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਉਦਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਪੀੜ ਨਹੀਂ ਜਰਦੇ
ਪੀੜ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਜਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਦੀ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘਦੀ ਹੈ

ਸ਼ਾਇਰ ਰੂਹ ਤੀਕ ਹਾਂ

ਤੂੰ ਮਨੁੱਖ ਹੈਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ
ਜੇ ਹੈਂ ਕੋਈ ਸੱਚੀ ਆਤਮਾ
ਹੁਣ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਬੂਲ ਕਰ
ਮੈਂ ਗਲਤ ਹਾਂ ਕਿ ਠੀਕ ਹਾਂ

ਇੱਥੇ ਸੁੱਚੀਆਂ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦਾ ਕਾਲ ਹੈ
ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮਾਇਆ ਜਾਲ ਹੈ
ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ
ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਰੀਕ ਹਾਂ

ਮੈਂ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ
ਨਾਂ ਬਹਿਰ-ਵਜ਼ਨ ਪਛਾਣਦਾ
ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਹਾਣਦਾ
ਪਰ ਸ਼ਾਇਰ ਰੂਹ ਤੀਕ ਹਾਂ

ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ

ਅਸੀਂ ਜਿਸਮ ਹਾਂ ਕੇਵਲ
ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੋ ਵੀ ਹਾਂ
ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਣ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਮਹਿਫ਼ਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ

ਰਾਤ ਨੂੰ ਤਾਂ...
ਅਸੀਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਕੇਵਲ ਦੋ ਜਿਸਮ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ
ਸਿਰਫ ਜਿਸਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ

ਇਕੱਲਤਾ ਵਿੱਚ
ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਰੁਤਬਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ
ਬੜੀ ਬੇਲੋੜੀ ਚੀਜ਼ ਹਾਂ ਅਸੀਂ
ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਬੜੇ ਹੀ ਉਣੇ ਹਾਂ

ਸਭ ਕਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ
ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਲਿਖਣਾ
ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ
ਸਭ ਲਿਖਣਾ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨਕੁਨ ਗੱਲ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਵੀ ਖੁਦ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਕੋਈ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ
ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਤੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ
ਵਕਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ
ਘੜੀਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਿਖਦਾ ਹੈ
ਮੌਸਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਸਮ 'ਤੇ
ਪੱਤਝੜ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਦਾ ਹੈ

ਹਾਂ ਪਰ
ਲਿਖਣ ਲਈ ਵੀ ਕੇਵਲ ਕਾਗਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੀ
ਕੇਵਲ ਅੱਖਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ

ਚੱਲ ਛੱਡ
ਸਭ ਕਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਇਹ ਜੋ ਬਿਰਖ ਨੇ

ਇਹ ਜੋ ਬਿਰਖ ਨੇ
ਐਵੇਂ ਰਿਸ਼ੀ-ਮੁਨੀ ਨਾ ਭਾਲਿਆ ਕਰ
ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਦਿਆ ਕਰ
ਪਾਣੀ ਪਾ ਦਿਆ ਕਰ
ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਬਿਰਖ ਮਿਲੇ

ਉਹ ਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਪੀੜੀਆਂ ਤੱਕ ਛਾਵਾਂ
ਜਿਉਣ ਦਾ ਸਹਿਜ
ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਅਰਥ

ਉਹ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ
ਖਾ-ਪੀ ਕੇ ਹਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ
ਹਰ ਬਿਰਖ ਬੁੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਹਵਸ ਦੀ ਲਲਕ ਤੋਂ ਬੇਸੁੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਯਾਦ ਆਵਾਂ
ਬਿਰਖਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠ ਜਾਵੀਂ
ਤੇਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੁਣੇਗੀ
ਹਵਾ ਦੀ ਸੂਕ ਵਰਗੀ ਮੇਰੀ ਉਦਾਸੀ

ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ
ਹੁਣ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ
ਬਸ ਬੇੜੇ ਹੀ ਬਚੇ ਨੇ
ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਨੇ

ਬਿਰਖ ਕੋਈ ਸਧਾਰਨ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਕਿ ਵੱਢ ਕੇ ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ
ਬਸ ਫਰਨੀਚਰ
ਜਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਕਿੱਲੇ ਗੱਡ ਲਏ ਜਾਣ

ਇਹ ਸਾਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਦਾ ਸਫਰ ਹੈ
ਮੌਕਾ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਇਲਮ ਹੈ
ਬੋਧ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੁਗਤ ਹੈ
ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ

ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ
ਸਾਊ ਕੁੜੀਆਂ ਵਰਗੇ

ਬੇਜ਼ਬਾਨ ਹੁੰਦੇ ਨੇ
ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ
ਸੁਣਨ ਦਾ ਹੁਨਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਸੁਣ ਲੈਂਦੇ ਨੇ
ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਣਕਿਹਾ

ਜਿੰਦਗੀ

ਕਿਤੇ ਕਾਮ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਧਾਮ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਜਿੰਦਗੀ ਹਰਾਮ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਪਰਦਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਰੇਆਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨੂਰ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਖੁਦ ਤੋਂ ਹੀ ਦੂਰ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇ-ਕਸੂਰ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਖੁਦ ਤੋਂ ਹੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਭੁੱਖ ਬਣ ਰੁਲ ਰਹੀ
ਕਿਤੇ ਦੁੱਖ ਬਣ ਘੁਲ ਰਹੀ
ਕਿਤੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਨਾਸੂਰ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਬੱਸ ਕੋਹਰਾਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਨੋਚਦੇ
ਕਿਤੇ ਬੰਦੇ, ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸੋਚਦੇ
ਕਿਤੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਂ
ਏ.ਸੀ. 'ਚ ਆਰਾਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਜਿਸਮ ਬਣ ਵਿਕ ਰਹੀ
ਕਿਤੇ ਧਿਆਨ ਬਣ ਟਿਕ ਰਹੀ
ਕਿਤੇ ਸੰਤ ਹੈ, ਪਰ ਝੂਠ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਸਭ ਪਾਸੇ ਨਾਕਾਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਭੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆਰ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਝੁਕੀ ਹੋਈ ਸ਼ਰਮ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤੇ ਭੁੱਲ ਨੇ
ਕਿਤੇ ਦੇ ਕੇ ਗਏ ਭੁੱਲ ਨੇ
ਕਿਤੇ ਕੂੜੇ ਵਿੱਚ ਰੁਲ ਰਹੇ
ਗੁਲਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਆਨ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਕਿਰਪਾਨ ਬਣ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ
'ਤੇ ਕਿਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਮੁਕਾਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਧਰਮ ਹੇਠ ਜੂਠ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ ਝੂਠ ਹੈ
ਕਿਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਬਸ ਨਾਮ ਹੈ
ਪਰ ਉਂਝ ਸਭ ਹਰਾਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸੜ ਰਹੀ
ਕਿਤੇ ਅੱਗ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੀ
ਕਿਤੇ ਕੰਜਕਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਕ ਹੈ
ਜੋ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਮਾਂ ਬਣ ਬਹਿ ਗਈ
ਕਿਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ ਕਹਿ ਗਈ
ਕਿਤੇ ਧੀ ਬਣ ਤੁਰ ਗਈ
ਕਿਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੈ

ਕਿਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਬਣ ਰੁਲ ਗਈ
ਕਿਤੇ ਅਣਖ ਬਣ ਰੁੜ ਗਈ
ਕਿਤੇ ਨੰਗੀ ਹੋ 'ਕੇ ਨੱਚ ਰਹੀ
ਕਿਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਲਾਮ ਹੈ

ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਨਾਵਲ ਹੈ ਜੋ ਅਣਛਪਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਮਾਇਰਾ ਹੈ । ਮਾਇਰਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹੇਲੀ ਹੈ । ਜੋ ਕਾਲ ਗਰਲ ਹੈ । ਉਹ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਇਹ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਕਵਿਤਾ "ਕਵਰ ਨਾਟ ਅਵੇਲਏਬਲ" ਮਾਇਰਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਕੁੜੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਕਵਰ ਨਾਟ ਅਵੇਲਏਬਲ... ..

ਮੈਂ ਮਾਇਰਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਂ
ਇਹ ਕਾਲ ਗਰਲ ਹੈ
ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ
ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੁੱਕਦੀ, ਰੱਖਦੀ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਦੀ ਹੈ
ਇਹ ਸੋਹਣੀ ਕੁੜੀ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ
ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਹੁਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਹਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ
ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
ਜੋ ਵਿਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹੋਣ
ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ

ਸਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਦਿਆਂ
ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਿਆਂ
ਉਹ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤੱਕਦੀ ਹੈ
ਉਹ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ
ਆਹ ਵੇਖ "ਮਾਇਰਾ"
ਇਹ ਪੈਕਟ, ਇੱਕ ਇਹ ਪੈਕਟ
ਹਰ ਚੀਜ਼ ਪੈਕਟ ਬੰਦ

ਸਭ ਕੁਝ ਢਕਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਕਦਾ ਹੈ
ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ?
ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ
ਇੱਕ ਐਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ
ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਢਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ
ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਢਕੀ ਹੋਈ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਤੇ ਔਰਤ ਨੰਗੀ ਵਿਕਦੀ ਹੈ
ਤੇ ਮੈਂ ਬੱਸ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ
ਜਿਵੇਂ ਹੈ ਚਲੋ ਠੀਕ ਹੈ
ਕਵਰ ਨਾਟ ਅਵੇਲਏਬਲ ।
... ..ਮਾਇਰਾ

ਕਵਿਤਾ “ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੌਨ” ਵੀ ਮੇਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਇੱਕ ਕਾਵਿਕ ਚਿੱਠੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਤਰ ਸੁਬੋਧ ਆਪਣੀ ਦੋਸਤ ਮਾਇਰਾ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮਾਇਰਾ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਹੀ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਹੈ

ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੌਨ

ਮੈਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ
ਫਿਰ ਆਇਆ ਸੀ ਏਧਰ
ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ
ਫਿਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ
ਆਕਰਸ਼ਣ ਕੁਦਰਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ
ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ
ਇੱਥੇ ਇਨਸਾਨ ਬੇ-ਵੱਸ ਹੈ
ਮੈਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਇਹ ਤੇਰੀ ਬੇ-ਵਸੀ ਹੈ
ਮੈਂ ਮਰਿਯਾਦਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ
ਤੇਰੀ ਬੇ-ਵਸੀ ਦਾ ਮਾਣ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪਰਤਦਾ ਹਾਂ
ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ
ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਚੁੱਪ
ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ
ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀਂ
ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਮੌਨ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ
ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਸਮਝ ਲੈਣਗੇ
ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਹੈ
ਇਹ ਤਾਂ ਰੱਬ ਆਪ ਹੈ
ਇਹ ਉਸੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ
ਅਸੀਂ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਮੰਨਿਆਂ

‘ਤੇ ਅੱਜ ਮੈਂ
ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੌਨ
ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਉਤਾਰਦਾ ਹਾਂ

ਹਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਚੁੱਪ
ਹਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਬੋਲ
ਇਹ ਚੁੱਪ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ
ਇਹ ਮੌਨ ਦੀ ਦਾਸਤਾਂ ਹੈ :-

“ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੌਨ ”
ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਤੱਕ ਆਇਆ ਸੀ
ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲ ਬਣੇ
ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਸੁਣ ਲਏ
‘ਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਪਰਤ ਗਿਆ
ਤੇਰੀ ਚੁੱਪ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ
ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਇਹ ਚੁੱਪ
ਮੌਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਰਹੀ
ਮੌਨ ਫਿਰ ਮੋਕਸ਼ ਵੱਲ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆ
ਇਸੇ ਅਧਿਆਤਮ ਦੇ ਰਸਤੇ ‘ਤੇ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੌਨ ਟੁੱਟ ਗਿਆ
ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੁੱਪਾਂ ਤਿੜਕ ਗਈਆਂ
ਫਿਰ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਬਣਨ ਲੱਗੀ
ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੌਨ
ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ
ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਸਾਂਭ ਲੈਂਦੀ ਹੈ
ਆਪਣੀ ਆਗੋਸ਼ ਵਿੱਚ
ਉਹ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵਾਂਗ ਘੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਆਤਮਾ ਤੱਕ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੱਚ ਬਣਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਵਰਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
‘ਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਦਿਸਣ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ
ਆਨੰਦ ਵਿੱਚ ਡੁਬਦਾ ਹਾਂ

ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦਾ ਹਾਂ
ਮੋਕਸ਼ ਵੱਲ ਤੁਰਨ ਲਗਦਾ ਹਾਂ
ਓਧਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ
ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਪਰਤ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ

ਟਿਕੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ
ਬਿਲਕੁਲ ਚੁੱਪ-ਚਾਂ ਵਿੱਚ
ਮੈਂ ਇੱਕ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਥਾ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਗਦਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ
ਉਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ
ਜਦੋਂ ਜਿੰਦਗੀ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਚਾਅ ਚੜਦਾ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਸਿਮਟ 'ਕੇ
ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦਿਲ 'ਚ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਬਣਨ ਲਗਦੇ ਹਨ
'ਤੇ ਬਸ

ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਬੋਲ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਆਇਆ
ਉਸ ਦੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬੋਲ ਸੁਣੇ
ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸ਼ਬਦ
“ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸਣਾ”
“ਮੇਰੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ”

ਬਸ ਏਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਪਰਤ ਆਇਆ
ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ
'ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ
ਮੈਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਪਰਤ ਆਇਆ
ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਚੁੱਪ
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਗਈ ਮੇਰੇ ਤੱਕ
ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ
ਇਹ ਮੌਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਰਹੀ
ਮੌਨ ਫਿਰ ਮੋਕਸ਼ ਵੱਲ ਤੁਰਨ ਲੱਗਾ
'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਇੱਕ ਆਤਮਿਕ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੌਨ ਟੁੱਟ ਗਿਆ
ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਕਥਾ ਉਕਰੀ ਗਈ

ਕਿ ਬਸ
“ਮੈਂ ਉਸ ਤੱਕ ਗਿਆ
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤਕ ਪਰਤ ਆਇਆ”

ਫਿਰ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ
ਕਰੀਬ ਅੱਧੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਆਉਂਦਿਆਂ
ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਤਫਾਕ- ਵੱਸ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਸਾਂ
ਮੈਂ ਫਿਰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ
“ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੀ ਤੇਰੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ”
ਉਸ ਦਿਨ ਤੇਰੀ ਚੁੱਪ ਤਿੜਕ ਗਈ
ਕੁਝ ਬੋਲ ਨਸੀਬ ਹੋਏ
ਤੂੰ ਬਸ ਏਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ
“ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ”

'ਤੇ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਸੀ
'ਤੇ ਬਸ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
'ਤੇ ਬਸ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
“ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੌਨ”

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੋੜਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
ਖੂਬਸੂਰਤ ਮੁਹੱਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸੱਚ ਹੈ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ
ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋਵੇ
ਉਹ ਲੋੜ ਬਣਨ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ
ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਪਰ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਲੋੜ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ
ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਲੋੜਾਂ

ਛੋਟੀਆਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਇਸ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਇਸ ਲਈ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕਿੰਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ
ਇੱਕ ਹੀ ਸਬੰਧ ਰੋਂਦ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਾਮ ਦੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਚਲਦਾ ਹੈ
ਕਾਮ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ
ਮੁਹੱਬਤ ਬਣਨ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਕਾਮ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ
ਹਵਾਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ

ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਕੋਈ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
ਕੋਈ ਬੋਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
ਕੋਈ ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
ਸਭ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ
ਸਭ ਦੇ ਬੋਲ ਸੁਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ

ਕਵੀ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਹੈ
ਸ਼ਾਇਰ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਇੱਕ ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ
ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਉਮਰਾਂ ਤੱਕ ਲਿਖਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਬੱਸ ਕਦੇ
ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇ ਪੂਰਾ
ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਲਬਾ-ਲਬ
ਕਲਮ, ਸਿਆਹੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਕੁਝ ਵਰਕੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ
ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜ ਕੇ
ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਕੋਰਾ ਵਰਕਾ
ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਥੱਲੇ ਕਰ ਦੇਵੀਂ
'ਤੇ ਪੁੱਛ ਲਵੀਂ
ਮੁਹੱਬਤ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
ਅੱਖ 'ਚੋਂ ਡਿੱਗਿਆ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਅੱਥਰੂ ਕਾਫੀ ਹੈ
ਵਰਕੇ ਤੇ ਡਿੱਗਦਿਆਂ ਹੀ
ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇਗੀ
ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਨਾਲ ਹੀ
ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਵਰਕਿਆਂ ਤੇ ਉਤਰ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕੇਗਾ
ਇਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸ਼ਬਦ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਣਾ
ਇੱਥੇ ਲੋਕ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ
ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਬਦਲਾ-ਖੋਰੀ ਤਕਦਿਆਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ

ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨਾ
ਲੋਕ ਬੋਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ
ਸੁੱਚੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਕੂੜ ਪਰਚਾਰ ਸੁਣਦਿਆਂ
ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਈ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਭਰਦਿਆਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨਗੇ

ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ
ਸਿਰਫ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੇਬ 'ਚ ਪੈਸੇ ਹੋਣ
ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋਵੇ
ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਚੈਨ
ਦੁਨੀਆਂ-ਦਾਰੀ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਪੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ

ਇੱਥੇ ਵੈਸੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਰ ਹੈ
ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ
ਕਦੋਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਘੋਂ-ਘੋਂ ਵਿੱਚ
ਮੁਹੱਬਤ ਭਰੇ ਛਣਕਦੇ ਬੋਲ ਗੁੰਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਝਾਜਰਾਂ ਦੀ ਖਣ-ਖਣਾਹਟ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਕਦੋਂ ਤੇਰਾ ਹਾਸਾ
ਕਦੋਂ ਤੇਰਾ ਗੁੰਜਦਾ ਹੋਇਆ ਨਾਮ
ਅੰਦਰਲੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸ਼ੌਰ ਵਿੱਚ ਘੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਹਰ ਵਾਰ ਮੈਂ
ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ, ਇਹ ਸਭ ਰਲਿਆ ਮਿਲਿਆ
ਅਲੱਗ - ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਲਝ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ

ਮੈਂ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਚਾਹਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ
ਬੱਸ ਕੁਝ ਘੜੀਆਂ ਦਾ ਸਕੂਨ
ਜਾਂ ਤੇਰੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲਲਕ
'ਤੇ ਇੱਕ ਘੜੀ ਲੱਭਦਾ ਰਿਹਾ
ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਲਈ
ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਸਕਾਂ

ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਝੜਦੇ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ
ਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ
ਪਰ ਸੱਚ ਜਾਣੀ
ਦਰਦ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਪੂਰੀ ਉਮਰ

ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ
ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ
ਇਹ ਝੂਠ ਹੋਣਾ ਸਾਇਦ ਕੋਈ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ
ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ

ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਆਉਂਦਿਆਂ
ਮੈਂ ਦੇਹ ਦਾ ਹਰ ਸੱਚ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਵੇਖਾਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਵੇ
ਮੈਂ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ
ਮੈਂ ਬੱਸ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ
ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ
ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਵਰ੍ਹਿਆ ਤੱਕ ਤੈਨੂੰ
ਬੇ-ਝਿਜਕ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਕੋਈ ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਪੁਲ ਬਣਦੀ ਹੈ
ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ
ਉਹ ਤਾਂ ਕੋਲ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਕੋਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਫਕੀਰ ਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਹਾਂ
ਫਕੀਰ ਨਾਲ 'ਤੇ ਰੋਗੀ ਨਾਲ
ਹਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ

ਠੀਕ ਹੈ ਤੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ
ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲਿਖ ਦੇਵੀਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦੋ ਸ਼ਬਦ
ਭਾਵੇਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਹੀ
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹ ਲਵਾਂਗਾ
ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ

ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜੁਗਨੂਆਂ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ
ਮੁਹੱਬਤ 'ਤੇ ਸਾਇੰਸ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਤਾਂ ਫਰਕ ਹੈ
ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਉਮਰਾਂ ਤੱਕ ਖੋਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਰਹੱਸ
'ਤੇ ਅਸੀਂ ਜੇਬ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ
ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਕਾਸ਼ਗੰਗਾ
ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਟਿਕੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ
ਖਾਲੀ ਜਿਹੇ ਦਿਲ ਨੂੰ
ਚੰਨ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਏਧਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ
ਜਿੰਦਗੀ ਰਸਤੇ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਸਭ ਦੇ
ਰਸਤੇ ਬਦਲਦਿਆਂ ਹੀ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਈ ਵਾਰ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਰਸਤਿਆਂ ਦੇ ਬਦਲਦਿਆਂ ਹੀ
ਸਾਥੀ ਵੀ ਬਦਲਣ ਲਗਦੇ ਹਨ
ਬਹੁਤ ਦੋਸਤ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਦੇ ਹਨ
ਬਹੁਤੇ ਆਪਣੇ ਬੇਗਾਨੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਸਭ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣਾ ਭੁੱਲਣ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਚੇਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਵਿਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹੈ
ਰੋਜ਼ ਹੀ ਜੰਮਦੇ ਮਰਦੇ ਹਨ
ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੇਂ ਸੁਪਨੇ
ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਫੜਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ
ਅਲੱਗ ਹੀ ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਤੇ ਤੋਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ
ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹੁਣ
ਜੇ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆਉਣਾ ਹੋਵੇ
ਐਵੇਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜਿਹੀ ਮੁਹੱਬਤ ਲੈ ਕੇ ਨਾ ਆਉਣਾ

ਐਵੇਂ ਮੂੰਹ ਮੁਲਾਹਜਾ ਜਿਹਾ
ਮੇਰਾ ਮਨ ਹੁਣ
ਸਰਵ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ

ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ
ਨਾ ਹੀ ਭੁੱਲਣਾ ਔਖਾ ਹੈ
ਪਰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਭੁੱਲਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਡਾਕਟਰ ਦਿਲ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦਿਨ
ਦਿਮਾਗ ਵੀ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਕਰ ਦੇਣ
ਪਰ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ
ਮੁਹੱਬਤ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ
ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਹੈ
ਇਸ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਇੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕੰਮ
ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਧਰਤ 'ਤੇ
ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟਾ
ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ
ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਰਕੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ
ਮਨੁੱਖ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬਣਦਾ ਹੈ
ਕਦੇ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਕੁੱਖ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਸਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਫਿਰ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਸੂਰਜ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
ਚੰਨ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਵੇਰੇ ਅਲੌਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇ
ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਦੁੱਖ ਹੋਵੇ
ਸਾਰਾ ਜਹਾਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਹੈ

ਮੇਲੇ ਲਗਦੇ ਹਨ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਮੇਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਭੀੜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਹੱਟਕ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ
ਸਿੱਧਾ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ
ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ
ਉੱਥੇ ਜਾਲੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹਨ
ਹਵਾ ਪੁਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
ਪਾਣੀ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ
ਹਰ ਚੀਜ਼ ਛਾਣਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
ਪਰ ਤੂੰ ਕਦੇ ਆਵੀਂ
ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ-ਔਗੁਣਾਂ ਸਮੇਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ

ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ
ਜੇ ਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖੋਟ ਹੋਵੇ
ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਚਰਿੱਤਰ ਪੁਣਨ ਲਗਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਵੀ ਬੁਰੀ ਲੱਗਣ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਕਾਇਲ ਹਾਂ
ਮੁਹੱਬਤ ਵਿੱਚ ਭੁੱਭਿਆ ਆਦਮੀ
ਵੇਸ਼ਵਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
ਵੇਸ਼ਵਾ ਵੀ ਦੇਵੀ ਲੱਗਣ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ, ਢਾਈ ਵਜੇ, ਤਿੰਨ ਵਜੇ, ਚਾਰ ਵਜੇ
ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ
ਘਰ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਚਾਂ ਹੈ
ਘੜੀਆਂ ਦੀ ਟਿਕ ਟਿਕ ਸੁਣਦੀ ਹੈ
ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਵਿੱਚ
ਇਹ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਤੁਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਹੈ
ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ
ਇਸ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੌਖਣਾਪਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਮੈਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਵੇਰੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ
 ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
 ਜਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣ ਲਗਦਾ ਹਾਂ
 ਬੱਸ ਬੇੜਾ ਜਿਹਾ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਹੋ ਸਕੇ
 ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਨਾਸਤਿਕ ਹਨ
 ਰੱਬ ਦੇ ਹੋਣ, ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ
 ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ
 ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਰੱਬ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
 ਜੇ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
 ਫਿਰ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
 ਉਸ ਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ

ਪਰ ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ
 ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇ-ਵੱਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ
 ਮਨ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ
 ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਦੁੱਖ ਹੈ
 ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਸਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਲਵੋ
 ਫਿਰ ਪੱਕੀ ਗੱਲ ਹੈ
 ਮੈਂ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ
 ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੜਾ ਦੇਵਾਂਗਾ
 ਜਿੱਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਦੱਬ ਆਉਣਾ

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਹੈ
 ਤੇਰੇ ਸਾਹਵੇਂ ਵੀ ਸੀ
 ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹੈ
 ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਂ ਹੀ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
 ਇਸ ਨੂੰ ਬੋਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ
 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ
 ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਸਮਾਨ ਦੇ
 ਮਿਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਲੱਭਣ ਤੁਰ ਪੈਣਾ
 ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
 ਫਿਰ ਚੁੱਪ ਬੋਲਦੀ ਹੈ
 "ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੋਲ
 ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲਵੀਂ ਨਾ
 ਮੁਹੱਬਤ ਜੋ ਜੁਬਾਨ ਤੇ ਆ ਜਾਵੇ

ਤਾਂ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ "

ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਜਿਉਣਾ
 ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਵਾਉਣਾ ਹੈ
 ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
 ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਗੁੰਮ ਜਾਵੇ
 ਅਖੀਰ ਤੇ ਧੱਕੇ-ਧੌਲੇ ਖਾਂਦਿਆਂ
 ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੋਲੇ ਹੀ ਪਰਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
 ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹੀ ਮਕਸਦ ਹੈ
 ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ
 ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
 ਅਸੀਂ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾ-ਛੁਡਾ ਕੇ ਭੱਜਦੇ ਹਾਂ
 ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ
 ਮਨ ਦੀ ਸਾਂਤੀ ਲਈ
 ਲੋਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਬੈਠਦੇ ਹਨ
 ਪਰ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਬੈਠਦਾ ਹਾਂ
 ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਨਾਲੋਂ
 ਉੱਥੇ ਬੈਠਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ
 ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ

ਮੇਰੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਮੌਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ
 ਧਰਤੀ ਤੇ, ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ
 ਇਹੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ
 ਸਭ ਸ਼ੋਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ
 ਸਭ ਖਤਮ
 ਫਿਰ ਕਾਇਨਾਤ ਆਪਣੇ ਮੌਨ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ
 ਇਹ ਉੱਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ
 ਜਿਵੇਂ ਆਦਮੀ ਚੁੱਪ -ਚਾਂ 'ਚੋਂ ਜਨਮਦਾ ਹੈ
 ਫਿਰ ਸ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
 ਫਿਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਇੱਕ ਦਿਨ ਫਿਰ ਮੌਨ

ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ
 ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ
 ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਸੁਪਨਾ ਬਣਨਾ ਹੈ

ਦਿਲ 'ਤੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਹੈ
ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਵਕਤ ਲੰਘਦਾ ਹੈ
ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਕੋਈ ਕਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਲੱਖਾਂ ਚੁੱਪਾਂ ਤਿੜਕਦੀਆਂ
ਇੱਕ ਯੁਗ ਦਾ ਮੋਨ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ
ਐਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸੋਹਣਿਆਂ
ਸ਼ਾਇਰ ਅਤੇ ਫਕੀਰ ਹੁੰਦੇ

ਔਰਤਾਂ ਬਹੁਤ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਬਹੁਤ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ
ਚੰਚਲ ਮਨ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਇਹ ਮੋਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ
ਔਰਤਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਚੁੱਪ ਹੈ
ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੋਨ 'ਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ
ਇਹ ਚੁੱਪ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ
ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ
ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਵਚ ਹੈ
ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨਾਲ ਹੀ
ਘਰ ਵਸਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਬਹੁਤ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਜੋ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ
ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਵੀ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਸਿਧੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ
ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸਿਆਣੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ
ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਨਾ
ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਔਰਤਾਂ ਸੰਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ
ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ
ਮਨ ਨਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਮਨ ਬੜਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮਰੇਗਾ

ਇਹ ਬੱਚੇ ਜਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ
ਮਨੁੱਖੀ ਨਸਲ ਫਿਰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਵੇਗੀ

ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇੰਤਜਾਰ ਵਿੱਚ
ਆਦਮੀ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਸੁੱਕਿਆਂ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ
ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤੇ ਉਡਦੇ ਹਨ
ਉਡਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਬਸ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਹਵਾ ਨਾਲ
ਹਵਾ ਨਾਲ ਹੀ ਟੁੱਟਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ
ਮੈਂ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ

ਬਹੁਤੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਸੋਚਦੀਆਂ ਹਨ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਪਤੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ
ਪਤੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ
ਬਿਹਤਰ ਪਤਨੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ
ਬਿਹਤਰ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਝਗੜੇ ਹਨ
ਝਗੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ
ਗੱਲਬਾਤ ਉੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਫਿਰ ਟੁੱਟਦੀ ਹੈ
ਫਿਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਰ
ਚੁੱਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ
ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਲਾਮਤੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦੇ

ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇ
ਸਿਰਫ ਜਿਸਮਾਨੀ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਜਾਂ ਲੋੜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਆਨੰਦ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਨੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਉੱਥੇ ਸਭ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਅੰਗ ਬੋਲਦੇ ਹਨ
ਮਨ ਸੁਣਦਾ ਹੈ
ਦੇਹਾਂ ਮੋਨ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਦੀਆਂ ਹਨ

ਰੂਹ ਸਕੂਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦੀ ਹੈ

ਮੁਹੱਬਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ

ਮੁਹੱਬਤ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਮਨੁੱਖ

ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਹੀ ਮਿਲਣਗੇ

ਉਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ

ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ

ਉਹ ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ

ਬਸ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਮੌਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਹੈ

ਉਹ ਸੰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਣ ਲਗਦੇ ਹਨ

ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੀਤਾਂ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ

ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਬਣਨ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ

ਕੁਦਰਤ ਕਦੇ ਵੀ

ਏਨੀ ਸੁਖਾਲੀ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ

ਜੇ ਧਰਤੀ ਕੋਈ ਵਾਈਟ ਬੋਰਡ ਹੁੰਦੀ

ਕੋਈ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਹੁੰਦੀ

ਜੇ ਜਿੰਦਗੀ ਕੋਈ ਕਵਿਤਾ ਹੁੰਦੀ

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ

ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਲਿਖਦੇ

ਰੋਜ਼ ਮਿਟਾਉਂਦੇ

ਰੋਜ਼ ਢਾਹੁੰਦੇ

ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਰਦੇ

ਮੁਹੱਬਤ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਰੰਗਦੇ

ਇਹ ਖੂਬਸੂਰਤ

ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੁੰਦੀ

ਮੈਂ ਉਸ ਤਲ ਤੇ ਜਿਉਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੀ ਖਾਧੀ ਹੋਈ ਖੁਰਾਕ
ਬੱਸ ਬਣਦੀ ਹੈ

ਸਾਡੀ ਕਾਮ ਕੀੜਾ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀ
'ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ
ਕਦੇ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ
ਸ਼ਾਇਦ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗੇ

ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾਂਗਾ ਜਿਵੇਂ
ਹੌਲੀ ਕੁ ਦੇਣੇ

ਬਸ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ

ਹਵਾ ਦਾ ਬੁੱਲਾ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸਾਡੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੇੜਦਿਆਂ

ਸਾਡੇ ਉਹਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਿਆਂ

ਜਿਹੜੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ

ਨੰਗੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ

ਫੁੱਲ ਖਿੜਦੇ ਹਨ ਚੁੱਪ ਚਾਪ

ਪੱਤੇ ਹਿੱਲਦੇ ਹਨ

ਪਾਣੀ ਛਲਕਦਾ ਹੈ, ਹਵਾ ਨਾਲ

ਜਿਵੇਂ ਚੰਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ

ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ

ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਣਾ

ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਸੂਰਜ

ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਆਗੋਸ਼ ਵਿੱਚ

ਜਿਵੇਂ ਕਬੂਤਰ ਉਡਦੇ ਹਨ

ਜਿਵੇਂ ਚਿੜੀਆਂ ਚਹਿਕਦੀਆਂ ਹਨ

'ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਸਿਰਫ ਆਵਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਮੈਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਤੈਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ

ਜਿਵੇਂ ਚੰਨ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ

ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ

ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ

ਮੇਰਾ ਹੈ

ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ
ਚੰਨ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹ ਵੀ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਤੈਨੂੰ ਕਹਾਂ
ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਉਣਾ
ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਂਗਾ
ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ

ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਕਿਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ
ਤੂੰ ਉੱਥੇ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਂਗੀ
ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਬੜਾ ਮੌਨ ਹੈ
ਬੜੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ
ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਟੀ.ਵੀ. ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ
ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛਪਦਾ
ਦੰਗੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਰਗਾ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਉੱਥੇ ਮਨੁੱਖ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵੈਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਉੱਥੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਉੱਥੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਉੱਥੇ ਕਵਿਤਾ ਤੁਰਦੀ ਹੈ
ਉੱਥੇ ਧਰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਉੱਥੇ ਅਪਣੇਤ ਵਿਗਸਦੀ ਹੈ
'ਤੇ ਉੱਥੇ ਕਦੇ ਵੀ
ਹਾਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਸਵੇਰ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ
ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਹੈ
ਸਵੇਰ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣ ਦੀ
ਕੋਈ ਘੜੀ ਹੈ
ਸਵੇਰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ
ਬਹੁਤ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਸ਼ਾਮ ਬਿਨਾਂ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੇ
ਬੜੀ ਢਿੱਕੀ ਢਿੱਕੀ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਇੱਥੇ ਹੁਣ ਵੀ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਸਵੇਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਇੱਥੇ ਹੁਣ ਵੀ ਚੰਨ ਚਮਕਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਕਿਉਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹੈ
ਜੋ ਹੁਣ ਏਧਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ
'ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਸੂਰਜ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਸਵੇਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਚੰਨ ਵੀ ਚਮਕਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਕਿਉਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹੈ
ਜੋ ਹੁਣ ਏਧਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ

ਇੱਕ ਸੰਤ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ
ਇੱਕ ਸੁੱਚੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਆਦਮੀ
ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਉਮਰ
ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿਤੇ ਵੀ
ਇੱਕ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ
ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਅੱਖਰ ਹੀ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
“ਮੁਹੱਬਤ”
'ਤੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ
ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ
ਇੱਕ ਸਦੀ
ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਯੁਗ

ਉਡੀਕ ਦੀ ਇੱਕ ਘੜੀ
ਪੂਰੇ ਯੁਗ ਜਿੰਡੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
'ਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪਲ
ਪੂਰੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸ਼ੋਰ
ਇੱਕੋ ਸ਼ਬਦ “ਨਾਂਹ” ਨਾਲ
ਮੌਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਟੁੱਟਣ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਮੈਂ ਅਨੇਕਾ ਵਾਰ ਚੁੰਮਿਆ ਹੈ
ਮੌਤ ਦਾ ਮੱਥਾ
ਮੈਂ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ
ਵੇਖੀ ਹੈ ਟੁੱਟਦੀ, ਹਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ
ਮੈਂ ਦੇਹ ਦੇ ਹਰ ਸੱਚ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਹਾਂ
'ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਲਈ
ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

ਸੋਚਿਆ ਤਾਂ ਹੋਣਾਂ ਤੂੰ ਵੀ
ਏਧਰ ਕੋਈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਫਾਲਤੂ ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ
ਲੋਕ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਜੰਮਦੇ ਮਰਦੇ ਨੇ
ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਫਾਲਤੂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ
ਮੁਹੱਬਤ ਫਾਲਤੂ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ

ਜਵਾਨੀ ਇੱਕ ਬੜਾ ਬੇ-ਰਹਿਮ ਗੀਤ ਹੈ
ਹੈ ਬੜਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ
ਗੂੰਜ ਬੜੀ ਗਹਿਰੀ ਹੈ ਇਸ ਦੀ
ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚਾਲ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਸੁਪਨੇ ਤੱਕ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਜਿਸ ਨੇ ਕਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਹੋਵੇ
ਉਹ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ
ਘੰਟਿਆਂ-ਬੱਧੀ
ਬੱਸ ਇਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਇਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਕੂਨ ਹੈ
ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾਂ
ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾਂ
ਗੱਲਾਂ ਮੁਕਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਗੱਲਾਂ ਛੋਟੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ
ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ
ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ
ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ

ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀਆਂ
ਭਾਵੇਂ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
ਪਰ ਢਿੱਡ ਹੌਲੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ
ਜੀ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ
ਗੱਲਾਂ ਛੋਟੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ
ਤੁਹਾਡੀ ਪੂਰੀ ਰੂਹ ਦਾ ਤਰਜ਼ਮਾ ਹਨ
ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹਨ
ਤੁਹਾਡੇ ਚੰਗੇਪਣ/ਕਮੀਣੇਪਣ ਦੇ
ਸਾਫ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ

ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਗੀਤ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ
ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਸਕਾਂ
ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਬੱਸ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ
ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ
ਤੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ
'ਤੇ ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਟੁੱਟ ਗਈ
ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ
ਇਹੀ ਟੁਕੜੇ ਚੁੱਪ ਬਣਦੇ ਰਹੇ
'ਤੇ ਸਾਰੀ ਚੁੱਪ
ਜੰਮ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਮੌਨ ਹੋ ਗਈ

ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ
ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੋਲ
ਕਿੱਡੀ ਵੱਡੀ ਧਾਰਾ ਅੰਦਰ ਵਗਦੀ ਸੀ
ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਵਾਹ
ਜਿਵੇਂ ਦਰਿਆ ਤੁਰਦਾ ਹੈ ਮਸਤ
ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ
ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚਲਦਾ ਹੈ

ਮੇਰੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਬੋਲ
ਮੁੜਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਾਰ ਵਾਰ
ਤੇਰੀ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੀ
'ਤੇ ਤੇਰੀ ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਪੀ ਗਈ
ਮੇਰੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਦਰਿਆ

ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣਾ
 ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ
 ਆਪਣੇ ਨੰਗੇ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਹੈ
 'ਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਨਾ
 ਕਿਸੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ
 ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ
 ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
 ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਨਾ
 ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ
 ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਵੇਖਣਾ ਹੈ
 ਕਿਸੇ ਦੇ ਲਹੂ ਨੂੰ
 ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਤੁਰਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਹੈ
 ਉਡੀਕ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ
 ਘੁੱਟ-ਘੁੱਟ ਕਰਕੇ ਪੀਣਾ ਹੈ
 ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਉਮੀਦ ਨੂੰ
 ਧਰਵਾਸ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ
 ਹਰ ਵਾਰ ਬਸ, ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ
 ਇੱਕ ਬੇ-ਉਮੀਦ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ
 ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜਿਦ ਹੈ
 ਇੱਕ ਜੁਗਨੂੰ ਦੀ
 ਸੂਰਜ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਹੈ
 ਇੱਕ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਤਾਰੇ ਦਾ
 ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਫੈਲ ਜਾਣਾ ਹੈ
 ਕਿਸੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਨਾਂ
 ਕਿਸੇ ਨਰਮ ਜਿਹੇ ਦਿਲ 'ਤੇ
 ਕਿੱਲ ਵਾਂਗ ਗੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ
 ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੇਖ
 ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੱਥ
 ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਧਰ 'ਕੇ ਹੋਣਾ ਹੈ
 ਅਖੀਰ ਤੇ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
 ਮੁਹੱਬਤ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
 ਬਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਹੋ 'ਕੇ ਜਿਉਣਾ ਹੈ
 ਸਬੰਧ ਤਾਂ ਇਕਹਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
 ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ
 ਸਵੀਕਾਰ ਇਨਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ
 ਸਬੰਧ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਨਾ ਮੰਨਣ ਤੇ ਆਈਏ ਤਾਂ
 ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ
 ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ
 ਸਭ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹਨ
 ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
 ਜਦੋਂ ਸਵਾਰਥ ਦਾ ਸੂਰਜ
 ਬਿਲਕੁਲ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
 ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ
 ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੇਠ ਸਿਮਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
 ਇੱਥੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ
 ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਤੁਰਦੀ ਹੈ
 ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਜੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦੇ
 ਸਫ਼ਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ
 ਜੇ ਸਫ਼ਰ ਨਾ ਬਣਨ ਤਾਂ
 ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ
 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰਹਿਣਾ ਹੀ
 ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ
 ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਹੀ
 ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸਬੰਧ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਪਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦਿਆਂ
 ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ
 ਬੁੱਧਤਵ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
 ਪਰ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਸਮਝ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 'ਤੇ ਮੁਹੱਬਤ
 ਮੈਂ ਇਹੋ ਜਾਣਿਆ ਹੈ
 ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਬਤ
 ਹਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਕੋਈ
 ਹਰ ਸਬੰਧ ਤੋਂ
 ਉੱਚਾ ਥਾਂ ਹੈ ਕੋਈ
 ਆਪਣੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ

ਨੇੜੇ ਦੀ ਚੰਜ ਹੈ ਕੋਈ
ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਘੁੰਮ ਕੇ ਵੀ
ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
ਬਿਲਕੁਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅੰਦਰ
ਉੱਥੇ ਹੀ ਕੁਝ ਡੁੱਬਣ ਲਗਦਾ ਹੈ

ਜਿੰਦਗੀ ਤੁਰਦੀ ਹੈ
ਤੁਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ
ਆਪਣੇ ਨਕਸ਼ ਤਲਾਸ਼ਦੀ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੱਭਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ
ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ
'ਤੇ ਮੈਂ
ਇੱਕ ਦੁਨੀਆ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਮੈਂ
ਤੇਰੇ ਲਈ ਛੱਡ ਆਇਆ ਸੀ
ਹੁਣ ਉਸ ਦੁਨੀਆ 'ਚੋਂ ਫਿਰ ਤੂੰ
ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਲੱਭਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ

ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਅਸੀਂ ਭਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ
ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ
ਫਿਰ ਵੀ
ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਬਿਨਾ
ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਬਿਲਕੁਲ ਵੀਰਾਨ
ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ

ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਵਿਤਾ ਤੇਰੀ ਹੈ
ਤੂੰ ਇਹ ਪੜ੍ਹੀ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ
ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ
ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਜਿੱਥੇ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇ
ਅਫਸੋਸ
ਕਵਿਤਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ

ਤੇ ਬਸ
ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ
ਤੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਨ ਲਗਦਾ ਹਾਂ

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਮੈਂ
ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦਾ ਹਾਂ
ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਮੈਂ
ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਿਉਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਉਸੇ ਵੇਲੇ
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਵੇਖਿਆ
ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਬਸ
ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ
ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ
ਜਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ
ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲੇ ਸਾਂ
'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ
ਬਸ ਜਿਉਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਜਾਰੀ ਹੈ

ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਧੂਰੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਇੱਕ ਅਧੂਰੀ ਕਵਿਤਾ
ਉਹ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਤੁਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਉਹ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਬਿਲਕੁਲ ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ
ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ 'ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੱਕਦੀ
'ਤੇ ਮੈਂ
ਉੱਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ
ਮੇਰੀ ਇਹ ਅਧੂਰੀ ਕਵਿਤਾ
ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਜਦ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹ ਲਵੇਂਗੀ
ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ
ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੌਨ ਟੁੱਟੇ
ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦੇ ਬੋਲ ਤੇਰੇ ਸਮਝ ਆਉਣ
ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕਿਸੇ, ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਵੇ

‘ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ
ਤੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਗੂੰਜ ਬਣੇਂ
ਮੈਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂਗਾ
ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਕਦ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਤੇਨੂੰ ਪਤੈ ?
ਮੈਂ ਜਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ‘ਚੋਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹਾਂ
ਤੂੰ ਮੇਰੇ ‘ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈਂ

ਹੰਝੂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਧਾਰੀ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਉਹ ਪਗਡੰਡੀ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਤੇਨੂੰ ਪਤੈ ?
ਤੇਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਬਾਅਦ
ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ
ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ
ਤੇਰੇ ਵਰਗੀ ਕਵਿਤਾ
ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪੰਨੇ ਲਦਦੇ
ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਬੇ-ਅਰਥ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਜਦ ਤੇਰਾ ਨਾਂ
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ
ਕਿ ਆਪੇ ਚੋਂ ਕੁਝ ਲੱਭਣ ਲਈ
ਆਪੇ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਨਸ਼ਰ ਕਰਾਂ
ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ
ਖੁਦ ਕਿੰਨੇ ਗਵਾਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਹੁਣ ਵੀ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ
ਮੈਂ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਬੇ-ਚੈਨੀ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦਾ ਹਾਂ
ਕਦੇ ਕਦੇ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਸੁਰਤ ਤੁਰਦੀ ਹੈ
ਮਨ ‘ਚ ਕੋਈ ਕਾਹਲ ਭਰਦੀ ਹੈ
ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ
ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਨ ਟਿਕਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਉਹ ਧਿਆਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕਾਰ-ਗਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਉਹ ਓਨੇ ਹੀ ਬੇ-ਚੈਨ ਹਨ
ਜਿੰਨਾ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
ਇਹ ਤਾਂ ਮਨ ਟਿਕਾਉਣ ਲਈ ਹੈ
‘ਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ
ਇਹ ਤਾਂ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਵਹਿਊਆਂ ਤੋਂ
ਉੱਥੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ
ਮੁਹੱਬਤ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਣਾ
ਤਿਆਗ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣਾ
ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਕੂਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਹੈ
ਫਿਰ ਧਿਆਨ ਦੇ ਹੋਰ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ ?
ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਾ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਰਿਆ ਪੂਰਾ
ਮਨੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ
ਮੈਂ ਇਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ

ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ
ਆਪਣੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਕੇਵਲ
ਆਪਣੀ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਧੰਦੇ ‘ ਤੇ ਲਾਉਣਾ
ਇਹ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਹੈ
ਇਹ ਸਾਡਾ ਸਵਾਰਥ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਸਕੂਨ ਲਈ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਸੁਚੇਤ ਮਨ ਨੂੰ
ਬੇਹੋਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਹੈ
ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ
ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਂਗ ਹੈ

ਜੇ ਅਧਿਆਤਮ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ
ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਹੈ

ਸਭ ਕੁਦਰਤ ਕਰੇਗੀ
 ਆਦਮੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ
 ਇਸ ਆਖਰੀ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਬਾਅਦ ਵੀ
 ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ
 ਮਨੁੱਖ ਸਮਝਣਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ
 ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ
 ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ
 ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ
 ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਪਾਉਂਦਾ
 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ
 ਆਪਣੀ ਗੋਦ 'ਚ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਦਾ ਹੈ
 ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ
 ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ
 ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ
 ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਗ ਆਉਣਾ
 ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ
 ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਟਿਕ ਜਾਣਾ
 'ਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
 ਪੂਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਜਾਣਾ
 ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ

ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਤੱਕ ਆਇਆ ਸੀ
 ਸੂਹੇ ਸੂਹੇ ਖਾਬ ਲੈ ਕੇ
 ਗੇਝਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਲੈ ਕੇ
 ਛਲਕਦਾ ਚਨਾਬ ਲੈ ਕੇ
 ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਲੈ ਕੇ
 ਵੱਜਦੇ ਰਬਾਬ ਲੈ ਕੇ
 ਸਭ ਬੇ-ਹਿਸਾਬ ਲੈ ਕੇ
 ਪਰ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ
 ਮੈਂ ਤੇਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ
 ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਲਈਆਂ ਸਨ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ
 ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਾਂ
 'ਤੇ ਬਸ ਏਨਾ ਕੁ ਕਹਿ ਕੇ ਪਰਤ ਆਇਆ
 "ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ
 ਤੇਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸੀ

ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਆਵਾਜ ਮਾਰ ਲਵੀਂ"
 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
 ਤੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ
 ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ
 ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਪਰਤ ਆਇਆ
 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ
 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਮੌਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਹੈ
 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸ਼ਾਇਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਇਰ ਸੰਤ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ
 ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣ ਲਗਦਾ ਹੈ

ਇੱਕ ਉਮਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ
 ਕਿਸੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਰਗੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ
 ਜੋ ਖਾਧੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ
 ਪਰ ਮਿੱਠੀ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ
 ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੋੜ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹੈ
 ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੈ
 ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੋੜ
 ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਜਿਉਣਾ ਹੈ
 ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੋੜ
 ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਮਰਨਾ ਹੈ

ਇੱਕ ਉਮਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਕਵਿਤਾ ਤੁਰਦੀ ਹੈ
 ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ
 ਕਿਸੇ ਨਰਮ ਦਿਲ ਤੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ
 ਬਿਲਕੁਲ ਬੇ-ਆਵਾਜ਼
 ਪਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਇਸ ਸੋਰ ਨਾਲ
 ਇੱਕ ਉਮਰ ਦਾ ਮੌਨ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ
 ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ

ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਚੁੱਪ ਉਤਰਦੀ ਹੈ
ਮੈਂ ਉਸ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਦਮੀ ਸਿਰਫ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ
‘ਤੇ ਇਸੇ ਜੀਣ ਲਈ
ਮੌਤ ਤੱਕ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਦੀਵੀ ਸੱਚ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆਂ ਹੈ
ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ
ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਮੁਹੱਬਤ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਾਰ
ਗਲੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ
ਉਹ ਵੀ ਹਰ ਵਾਰ
ਆਪਣੇ ਹੀ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣੀਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ

ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਤੇਰੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ
ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅੱਖ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਪੁੰਦਲਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ
ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮਨ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਮੁਹੱਬਤ ਸਮਝੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ
ਭਾਵੇਂ ਮੁਹੱਬਤ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਸਮਝਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਹੋਰ ਵਿਡੰਬਨਾ ਹੈ
ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਇਸੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਦੇਹ ਦੂਜੀ ਤੱਕ ਤੁਰਦੀ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਭ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ‘ਚੋਂ ਕੁਝ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ
ਕੁਝ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ

ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸਾਡੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ
ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਪਿਆਲੀਆਂ ਪੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਖਾ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
‘ਤੇ ਫਿਰ ਸਭ ਕੁਝ ਬਸ
ਜੁੱਠੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਧੋ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

‘ਤੇ ਇਹ ਸਭ
ਸਿਰਫ਼ ਕੰਮ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
‘ਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ
ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਮਿਲਣਾਂ
ਕਿ ਮੇਰੇ ਬੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ
ਹਰ ਸ਼ਬਦ
ਆਉਂਦਾ ਭਗਤ ਵਰਗਾ

ਮੁਹੱਬਤ ਕੰਮ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ
ਪਰ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ
ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕੰਮ ਹਰ ਕੋਈ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਕਿਉਂ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ
ਸਿਰਫ਼ ਵਸਤਾਂ ਜਾਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਲੋੜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ
ਸਾਡੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਵੀ
ਏਨੀਆਂ ਹੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਲੁੱਛਣਾਂ ਹੈ
ਉੱਥੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਖਾਲੀ ਖਾਲੀ ਹੈ
ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ
ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਚੀਜ਼ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਉਹ ਹੈ ਮੁਹੱਬਤ
ਸਭ ਇਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਸਭ ਇਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਪਰ ਮੁਹੱਬਤ ਮੂਰਖਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਵੇਸ਼ੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਤ ਪੁਰਸ਼ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਇਸ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਹੀ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਾ ਹਾਸਾ ਬੋਹਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁਸਕਾਨ ਲਈ
ਕੀਚਰ-ਕੀਚਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਨੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਉੱਥੇ ਸਾਰੀ ਬਹਿਸ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਉੱਥੇ ਸਭ ਸਹਿਜੇ ਹੀ
ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਸਵੀਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਤੂੰ ਰੱਬ ਵਿੱਚ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰੀਂ
 ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰੀਂ
 ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਤੇ ਵੀ
 ਭੋਰਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰੀਂ
 ਪਰ ਜੇ ਤੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈਂ
 ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
 ਧਰਤੀ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ
 ਅਕਾਸ਼ ਗੰਗਾ ਤੁਰਦੀ ਹੈ
 ਤਾਰੇ ਟੁੱਟਦੇ ਹਨ
 ਰਾਤਾਂ ਚਾਨਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
 ਪੱਤੇ ਝੜਦੇ ਹਨ
 ਫੁੱਲ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ
 ਫਿਰ ਤੂੰ ਏਨਾ ਕੁ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੀਂ
 ਤੂੰ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੀਂ
 ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੁਦਰਤ ਦਾ
 ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹਾਂ
 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਸ
 ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸਬੰਧ ਬਣਦਾ ਹੈ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਨਾਮ ਹਨ
 ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ
 ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਬਦ, ਅਣਗਿਣਤ ਅੱਖਰ
 'ਤੇ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਮੁਹੱਬਤ
 ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ
 ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ
 ਤੇਰਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਨਾਂ ਬਣਦਾ ਹੈ
 ਬਸ ਉਹੀ ਸੁਣਦਿਆਂ
 ਪੂਰੀ ਦੇਹ ਕੰਬ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
 ਰੂਹ ਝੰਜੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
 ਬਾਕੀ ਸਭ ਅਣ-ਸੁਣਿਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਜੇ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਬੋਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
 ਉਝ ਤਾਂ ਅੱਖਰਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ
 ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਣਦਾ ਹੈ

ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਅਜਿਹੇ ਸੁਪਨੇ
 ਆਪਣੇ ਅਜਿਹੇ ਜਜ਼ਬਾਤ
 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ
 ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਹਨ
 ਇਹ ਸਭ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ
 ਇਕੱਲਾ ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਈ
 ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ
 ਆਪਣੇ ਹੀ ਬੋਲੇ ਸ਼ਬਦ
 ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੁਣਨਾ
 ਇੱਕੋ ਹੀ ਨਾਮ ਰਟਦੇ ਰਹਿਣਾ
 ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਾ ਉੱਤਮ ਰੂਪ ਹੈ
 ਇਹੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਵਿਧੀ ਹੈ
 ਪਰ ਹਰ ਕੋਈ ਏਨਾ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ
 ਕੋਈ ਇਕੱਲਾ ਬੈਠ ਕੇ
 ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਲਿਖਦਾ ਰਹੇ
 ਮਿਟਾਉਂਦਾ ਰਹੇ

ਪਰ ਇਹੀ ਤਾਂ ਚੀਜ਼ ਹੈ
 ਜੋ ਆਪਣੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ
 ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਕਿੰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ
 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲੇ-ਗਾਰਦ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
 ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਲਲਕ
 ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ, ਅੱਧੀ ਉਮਰ
 ਬਸ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਲੰਘੀ ਹੈ
 ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਝੂਠ ਹੈ
 ਕਿੰਨੇ ਸੱਚ ਹਨ
 ਕਿੰਨੀਆਂ ਨਫ਼ਰਤਾਂ ਹਨ
 ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਕੀ ਹੈ
 ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਥੱਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
 ਕਿੰਨਾ ਆਸਾਨ ਹੈ
 ਆਪਣੀ ਨਫ਼ਰਤ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਉਲਟ ਦੇਣੀ
 ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ
 ਕਿੰਨਾ ਜੁਰਮ ਪਿਆ ਹੈ

ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਨਫ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਕਿੰਨੇ ਯੁੱਧ, ਕਿੰਨੇ ਦੰਗੇ, ਰਕਤਪਾਤ
ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ
ਬਹੁਤ ਸੌਖੀ ਹੈ ਨਫ਼ਰਤ ਬੋਲ ਦੇਣੀ
ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ
ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਕਿਸੇ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਂਗ ਹੈ
ਜਿੱਥੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਕੋਈ ਇਕੱਲਾ ਲੜਦਾ ਹੈ

ਉਮਰ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਾਲ ਲੰਘਦਿਆਂ
ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ
ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ
ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
'ਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਇਹੋ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਦੂਰ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੱਤੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਝੜਦੇ ਹਨ
ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਫੁੱਲ ਟੁੱਟਦੇ ਹਨ
ਸਾਨੂੰ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਸੁੱਤਿਆਂ-ਜਾਗਦਿਆਂ
ਇਸ ਸਭ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਟੁੱਟਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤੈਥੋਂ ਦੂਰ
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੈ
ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ
ਕਿਉਂ ਕਿ ਤੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ
ਕਈ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਕਈ ਬਿਲਕੁਲ
ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘਦੇ ਹਨ
ਕਈ ਸਾਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਹੀ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਕਈ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਤੇ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸੀਂ ਡੁੱਬਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਕਈਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ
ਅਸੀਂ ਸਦਾ ਲਈ ਡੁੱਬ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ

ਪਰ ਕਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਜੋ ਕੋਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਪਰ ਕਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਜੋ ਕੋਲ ਨਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ
ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੌਂਦੇ ਹਨ
ਨਾਲ ਜਾਗਦੇ ਹਨ
ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ
ਸਾਡੇ ਲਹੂ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ
ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਮੁੜਕੇ ਚੋਂ ਆਉਣ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੈੜ-ਚਾਲ
ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਨ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ
ਸਾਡੀ ਨੀਂਦ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ
ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਆ ਆ ਕੇ ਸਿਰ ਧਰ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
'ਤੇ ਫਿਰ ਚੁੱਪ
ਕਿਸੇ ਉਤਸਵ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਤੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਮਿਲਣਗੇ
ਜਿਹੜੇ ਖੋਹ ਲੈਣਗੇ
ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਤੈਥੋਂ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ

ਪਰ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖੀ
ਮੈਂ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਾਂਗਾ
ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅਪਣੱਤ
ਤੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਧਰ ਦਿਆਂਗਾ

ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਹਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲਗਦੀ ਹੈ
ਕਈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ

ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉਠਦੇ

ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਨ
ਜੋ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਉੱਠਦੇ ਹਨ
'ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਲਗਦੇ ਹਨ

ਹਰ ਵਾਰ ਸ਼ਬਦ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ
ਕਦੇ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ
ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ
ਕਦੇ ਹੀ ਅਨਹਦ ਨਾਦ
ਬੋਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ

ਇਹ ਕੁਝ ਕੁ ਸ਼ਬਦ
ਨਹੀਂ ਬਿਆਨ ਸਕਦੇ
ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸੱਚ
ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ
ਸਾਡੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਕਥਾ
ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸ
ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਤਾਰੇ, ਸੂਰਜ ਦੇ ਚਾਨਣ ਦੀ
ਕੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਗੇ?

ਇੱਥੇ ਸੱਚ ਵਰਗੇ ਝੂਠ ਹਨ
ਝੂਠ ਵਰਗੇ ਸੱਚ ਹਨ
ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸੱਚ ਹੈ
ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸੱਚ ਹੈ
ਪਰ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸੱਚ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ
ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ
ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ
ਮੈਂ ਸਭ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ
ਤੂੰ ਵੀ ਐਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ
ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਨਿਤਾਰਨ ਲੱਗ ਪਵੀਂ

ਲੋਕ ਤਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ
ਸੱਚ-ਝੂਠ ਨਿਤਾਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ

ਝੂਠ ਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ
ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਬਸ ਤੇਰੇ ਦੋ ਬੋਲ
ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਾਂ ਮਿਲੇ
ਸੱਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਝੂਠ ਹੋਣ
ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ
ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆਉਣਾ
ਤੂੰ ਬੋਲ ਦੇਵੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਝੂਠ
ਐਵੇਂ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ
'ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ

ਤੂੰ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਚੱਲ
ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੋਣ 'ਦੇ ਉਮਰ ਦਾ ਹਨੇਰ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਗੁੰਮ ਜਾਵੇਗਾ ਮੇਰਾ ਦਾ ਹਰ ਪਰਛਾਵਾਂ
ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿੱਚ
ਉੱਥੇ ਤੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਇਕੱਲੀ ਹੋਵੇਂਗੀ
ਫਿਰ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਵੇਗੀ, ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈ
ਜੁਗਨੂੰਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਧਰਤੀ
ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਖੜਾ ਸਾਂ
ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੀ ਓਥੇ ਹੀ ਖੜਾ ਹਾਂ
ਪਰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਏਧਰ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗਾ
ਤੇਰਾ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜੀ ਕੀਤਾ ਮੁੜ ਆਵੀਂ
ਕਿਉਂ ਕਿ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ
ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦੀ
ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ
ਓਨਾ ਹੀ ਰੋਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਜਿੰਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ

ਤੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈਂ
'ਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ

ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਜੁਬਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖੁਲ੍ਹਦੀ
ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਔਖ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ
ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

ਮੈਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਾਰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ
ਹਰ ਵਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਪਰਤਦਾ ਰਿਹਾ
ਆਸ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਰਹੀ
ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਸੰਨਿਆਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਰਹੀ
‘ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ
ਬਾਇਰ ਤੋਂ ਫ਼ਕੀਰ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ

ਇੱਕ ਮੁਹੱਬਤ ਹੀ ਦਿਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਬ ਦਾ ਰੁਤਬਾ
ਵਰਨਾ ਹਰ ਬਖ਼ਸ਼ ਮਿੱਟੀ ਹੈ
‘ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਹਰ ਮੌਜ਼ ਤੇ ਰੁਲਦੀ ਹੈ
ਮਿੱਟੀ ਹਰ ਚੋਰਾਹੇ ਤੇ ਉੱਡਦੀ ਹੈ

‘ਤੇ ਤੂੰ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ
ਖੁਬ ਰਹਿਣ, ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਦੀ
ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰ
ਤੈਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦੇਣ ਲਈ
ਤੇਰੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਲਈ
ਮੈਂ ਮਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ

ਇੱਕ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਬੀਜ ਮਾਤਰ
ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਇੱਛਾ
ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਸਰਦਾ ਰਿਹਾ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ
ਬਣ ਗਿਆ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ
‘ਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਖਿਆ
ਵੇਖ ਇਹ ਸਭ ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਜੋ ਤੇਰੇ ਲਈ ਹੈ
ਤੂੰ ਏਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ
“ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈ
ਪਰ ਇਹ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ”
ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਟੁੱਟ ਗਏ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਤਾਰੇ

ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਡੁੱਬ ਗਏ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸੂਰਜ
ਮੈਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਾਂ
ਮੌਨ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹਾਂ
ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ

ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਤੋੜੀ
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੌਨ ਨਹੀਂ ਗਵਾਇਆ
‘ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਹਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਮਰਦੀ ਰਹੀ

‘ਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਏਧਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗਾ
ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਸੰਦ ਮੇਰਾ ਨਾਮ
ਚੱਲ ਆ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ
ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਮਿਟਾਉਂਦੇ ਹਾਂ
ਇਹ ਸਭ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਜੋ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ
ਮੈਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ
“ਚਲੋ ਅਸੀਂ ਓਨੇ ਕੁ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ਾਬ ਖ਼ਿਆਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਾਂ”
ਤੇਰਾ ‘ਉਹ’ ਜਿਸਦਾ ਹੁਣ

ਕੋਈ ਨਾਮ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ

ਕੁਦਰਤ ਤੇਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖੇ ।
ਵਿਦਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ

ਸੁਖਵੀਰ ਤੇਰੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬੜੀਆ ਹੀ
ਬੇਰਹਿਮ ਨੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਇਹਨਾਂ ਹੱਥੋਂ
ਮਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਸੱਚੀਂ ।

...ਅਨਿਲ ਆਦਮ

ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ
ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ
ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਡਰਾਮਾ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ
ਆਪ ਕਰੀਏ ਤਾਂ
ਰੱਬ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ

...ਸੂਹੇ ਅੱਖਰ

Punjabi Sahit Publication

Balian, Sangrur (148001)

Mob. 80548-69313, 98154-48958

E-mail. Punjabisahitpublication@gmail.com

ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੰਨ

ਸੂਹੇ ਅੱਖਰ

